

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202289

UNIVERSAL
LIBRARY

ಹೋಂ ರೂಲು

ಕೈ ಲಾ ಸಂ

- ಮಾ ಧ ವ ಸ ನ್ನ -

ಮದರಾಸು

— —

ಚಿಂಗಳೂರು.

೧೯೪೪

ಮೊದಲು ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದು

ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು “ ಪ್ರೇಮ ” ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆ

ಶುಕ್ಲ ಸಂ|| ಮಾಘಮಾಸ ; ೧೯೩೦ ನೆಯ ಫೆಬ್ರವರಿ

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆ

ಸ್ವಭಾವ ಸಂ|| ಮಾಘಮಾಸ ೧೯೪೪ ನೆಯ ಫೆಬ್ರವರಿ

COPY RIGHT

Staging, Translating filming & all other rights reserved

For permission to stage, apply to the Publishers with royalty of

Rupees Twenty

for each performance

ಬೆಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ಆಣೆ

ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದು

ಬಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇರಾಪ್ಪ

ದೇಶಬಂಧು ಪ್ರೆಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.

ಮುನ್ನುಡಿ

ನಾಟಕದ ಸ್ವರೂಪ, ಉದ್ದೇಶ, ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೇಮದ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿರುವೆನು. ಆಯಾ ಸಮಯದ ಸಮಾಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ವೈದಿಕ ಜೀವನದ ಸಮಗ್ರರೂಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೆತ್ತಿ ಬಂಧುರವಾಗಿ ಬೆಳಸುವುದೇ ನಾಟಕದ ನೋಟವಾಗಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಜ ಸಂಜೀವಕ ಶಕ್ತಿಯು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರಂತೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರೂ ಕೆಲವು ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವರು. ಉದಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ, (Nascent Stage) ಈಗತಾನೇ ಅರಳುತ್ತಿರುವ, ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮೊದಲೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಅದರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೇ ಬರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರೀಕ್-ರೋಮನ್ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಟ್ಯವೇದವು ಹುಟ್ಟಿ, ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಗೊಂಡು, ಪ್ರಸ್ತುತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪರಿಪುಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾಜ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕೂ ನಾಟಕವೇ ಕಾಮಧೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವರು. ಐರ್ಲಂಡದಂತಹ ಪಾರತಂತ್ರ ಪಂಕದಲ್ಲಿರುವ ನಾಡಿನವರು ಸಹ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರಜಾಗೃತಿಯ ರಕ್ಷಾಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜಾ ಪ್ರೇರೇಪಕ ಪ್ರಭೂತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಹುಚ್ಚನಂತಾಗಿ “All Ireland must walk the Stage — ಐರ್ಲಂಡದ ಜನಾಂಗವೆಲ್ಲ ನಾಟ್ಯ

ರಂಗವನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಲೇಬೇಕು ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಯೀಚ್ಚಿಸು ಉದ್ದೋಷಿಸಿದನು ಇದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಾತಾಯಿತು.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ನಾಟಕಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ನಾಟಕದ ನೈಜವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವಂಥಾವುಗಳಾಗಿಲ್ಲ; ನಾಟಕದ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂತಹ ನಾಟ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ನಾವಿನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆವು ತತ್ವ, ಭಾಷ್ಯ, ಸಾಂಕೇತಿಕ, ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾದ ನಾಟ್ಯವೇದವನ್ನು ನೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಭವನಗಳು (Art Academies) ಹೊರಟಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ. ನಾಟಕ ಕಲೆಯು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮುನ್ನಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ನಾವೀಗ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು ಹಿಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ಹುರುಪಿಗಾಗಿ; ಪೂರ್ವದ ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರಸ್ತುತದ ಜೈತನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಸದ್ಯದ ಉತ್ಸಾಹ ಉಪದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇದ್ದುಬಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಎದ್ದು ನಾಟಕ ಬರೆಯುವುದೆಂದರೆ ಬರೀಬುದ್ಧಿಗೇಡಿತನವು; ಅದೊಂದು ಹುಡುಗಾಟಕೆಯಾಗಬಾರದು. ನಾಟಕದ ಉಚ್ಚ ಉದ್ದೇಶ, ಆಶಯಗಳ, ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಅಕ್ಷೇಪಾರ್ಹವಾದವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡದೆ ಅವುಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರದಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಸಂಘ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಟಕದ ಉಪಾಂಗಗಳಾದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಚಿತ್ರ, ಸಂಗೀತ, ವಾಂಗ್ಮಯ ಮುಂತಾದ ಕಲೆಗಳು ಸಹ ಜೀತರಿಸಿ ಕಳೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎಚ್ಚರವಿಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾಟಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಇವುಗಳ ಏಳೆಗೂ ಅಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ಯೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವು ಆಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳುಂಟು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಡತನವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಬಡವರನ್ನು ಕೇಣಕುವ ಕಳೆಗಳು ಕಳೆದುಹೋದರೂ ಕೇಡಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ದರಿದ್ರರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಅಳವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಬರುವಂತೆ, ಅಸರಿಗೂ ಸಿಲುಕುವಂತೆ, ನಾವು ನಾಟ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಸೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಬಡತನವೊಂದು ಬಂಧನವಾಗದಂತೆ, ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪುಸ್ತಕ ಭಾಷೆಗೂ ಪ್ರಚಲಿತ ಭಾಷೆಗೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹಳ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾಮರರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗ (show) ದಲ್ಲಡಗಿದ ವಾತಗಳ ಪೂರ್ಣಲಾಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವ ಜನರಿಗೆ ಇದರ ಪೂರ್ಣಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಈ ಮಾತಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನರಿತೇ ಭಗವಾನ್ ಬದ್ವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಮುಂದುಭಿಯನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ರೂಢಭಾಷೆಯಾದ ಸಾಲೀ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಮೊಳಗಿಸಿದನು. 'ನಾಗಾನಂದ' ಮುಂತಾದ ತತ್ವಾಲೀನ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸಾತ್ರವಿಶೇಷಗಳ ಸಂಭಾಷಣಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಅಶೋಕನು ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರೆದ ನೀತಿನೇಮಗಳೂ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಆಧಾರ. ಅದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ನಾಟ್ಯವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯೂ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾಲೀ, ಹಿಂದೀ ಮರಾಠೀ ಗುಜರಾಠೀ, ಮುಂತಾದ ಔತ್ತರೇಯ ವಾಙ್ಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷಾಭೇದವು ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂತರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತರದವರು ನಮಗಿಂತ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆಯ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ, ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಳಿತನವೇ ಇಲ್ಲ. ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ವಾಙ್ಮಯಗಳಲ್ಲಂತೂ ನಿಪರೀತ

ವಿಭೇದ. ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಬಲ; ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಭಾಗ್ಯ. ಭಾವವಿಲ್ಲದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಂದ " ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಬುದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲೇಬೇಕು ಆದರೆ ತಿಳಿಯದ ನುಡಿಯಿಂದ ತಜ್ಞತೆಯು ತಲೆದೋರುವುದೇ" ಯೂರೋಪ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೆ ಅಜ್ಞ ಜನರ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ (Cockney Literature) ' ಕೂಲಿಕಾರರ ನಾಜ್ಞೆಯ ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಇದರ ಮಾರಾಟವು ಮಿತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರ ಪರಿಚಯ ವಾಗಿ ನಾಮಾನ್ಯ ಓದುಬರಹ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ನಾಜ್ಞೆಯವನ್ನು ಓದಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಭಾಷಾಭೇದವು ಅಡ್ಡಕಟ್ಟುವ ಒಡ್ಡಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ತಮಿಳು ನಾಡಿನ ಬಡಬಗ್ಗರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕೂಲಿಕಾರರಾಗಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಅವರ ತಾಯ್ನುಡಿಯೇ ಒಂದು ಕಾರಣವು ಅಂದಮೇಲೆ ಸುಸಂಕೃತ ಭಾಷಾಭಿ ವೃದ್ಧಿಯು ಉದ್ದೇಶವಾದರೆ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ವ್ಯವಹಾರ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯಬೇಕು. ಜನಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ನಾಟಕವು ಸ್ವವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವಾಚೀನ ಜನಜೀವನದೊಡನೆ ಸಾಮೀಪ್ಯದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಡದ ಪುರಾತನ ಪೌರಾಣಿಕ ಚರಿತ್ರಾಂಶಗಳಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳು ನೇಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕರಣದ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಪ್ರಧಾನೋದ್ದೇಶವು ದುಡ್ಡು ದೊರಕಿಸುವುದಾದ್ದರಿಂದ ನೋಟಕರ ಅವನತ (Degarded) ಅಭಿರುಚಿಗಳಿಗೆ ಅಹಾರವೀಯುವುದೇ ನಾಟಕಕರ್ತರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಉಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ (Enlighten-ment) ಉದ್ದೀಪನ (Excitement) ವಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರುವೆವು. ನಾಟಕ ನೋಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವ ಶೋಧನೆಮಾಡಿ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ದಬ್ಬಿ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು

ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಾಟಕ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಲೋಕಸಂಗ್ರಹ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀ|| ಕೈಲಾಸಂ ಇವರ ನಾಟಕ ಪ್ರಹಸನಗಳು ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಪಂಡಿತ ಪಾಮರ ರಿಂದಲೂ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದ ' ಬೊಳ್ಳು ಗಟ್ಟಿ ' ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕವೂ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಹಸನವು ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಮಾಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇದ್ದದ್ದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಇದ್ದ ಬಗೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಇರಬೇಕಾದ (Ideal) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಮಂದಿಯನ್ನು ಮುಂದುಗಾಣದಂತೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಆರ್ಥ ಜೀವನದ ಚಿಲುವನ್ನು ಚಮುಕಿಸಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಪ್ರೀಕ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯು ಇದಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ' ಹೋಂ ರೂಲು ' ಎಂಬ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಹಸನವೇ ಒಂದು ಸಾಕ್ಷಿ.

ಸಮಾಜದ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಒಗ್ಗುತ್ತವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ನಾಟಕವು ಒಂದು ನಮೂನೆ. ಓದುಗರಿಗೂ ನೋಟಕರಿಗೂ ಇದು ಸೊಂಪಾಗಿಯೂ ಸಮಂಜಸವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮಾದರಿಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಹಸನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಕೈಲಾಸಂರವರ ಕೋರಿಕೆ.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ರೂಢಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ-ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಿಂದೇನೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಕ್ಷೇಪ. ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ

ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅದಕ್ಕೆ
ಸಮಾಧಾನ. ಕೈಲಾಸಂ ಇವರು ಒರೀ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ; ಒಂದು ಕಿತ್ತಿ.
ಉತ್ತಮವೂ ಉಚಿತವೂ ಎಂದು ತೋರಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ
ತೀಡಬೇಕು

ತುಂಗಭದ್ರಾ

— ತಾರಾನಾಥ.

ಪುಷ್ಕ ಶು|| ೧ ಶಕೆ ೧೮೪೬

HOME RULE

ಅಥವಾ

ಹೊರಗಿನ ಹುಲಿ ಮನೇಲಿಲಿ
ಮಂಕ್ಮಚ್ಚೋ ಹೆಣ್ಣು ಮನೆತನಕ್ಮಣ್ಣು

ಅಥವಾ

ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಕೊಟ್ಟೂ ಪತ್ನಿ ಕೊಡಳು

ವೈದಾನದ ಹೆಬ್ಬಲಿ : ಮನೆಯ ಮೂಗಿಲಿ

“ ಸಾಭಾರ್ಯಾಯಾಗೃಹೇದಕ್ಕಾ ”

— ಸ್ತ್ರೀ ಸೂಕ್ತ

ಪಾತ್ರಗಳು

ರಾಮಣ್ಣ :— ರಾಮಪುರದ ಲಾಯ್ಡ್; ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲರ್ ;
Social Reform ಸಂಘದ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್; ಸನಾತನ
ಧರ್ಮ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ, ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗಳ
ನಾಮಿನೇಟೆಡ್ ಮೆಂಬರು; ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮೆಂಬರು;
ಸ್ಕಾಟ್ ಕಮಿಷನರು; ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿ.

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಈತನ ದ್ವಿತೀಯ ಪತ್ನಿ.

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಈತನ ಮುದಿತಾಯಿ; ವಿತಂತ್ರು.

ಬೋರ :—ಜವಾನ

ನಾರಾಯಣ :—ಅಡಿಗೆಯವನು

ಸಾನಿತ್ರಮ್ಮ :—ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನೆರೆಯ ಮುದಿ ವಿತಂತ್ರು.

ಸ್ನೇಹಿತರುಗಳು

ಸ್ಥಾನ :—ರಾಮಪುರ.

ಕಾಲ :—ಆಧುನಿಕ.

ಭಾಷೆ :—ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ

ಈ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವವಾಗಿದ್ದರೂ
ಯಾವ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಿಸಿ ಬರೆದದ್ದಲ್ಲ.

ಹೋಂ ರೂಲು

ದೃಶ್ಯ : ನೊದಲನೆಯದು

ಸ್ಥಾನ : ರಾಮಪುರದ ಒಂದು ಬೀದಿ.

[ಸುಬ್ಬಮ್ಮನು ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತ ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ
ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಧಿಸುವಳು.]

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾದ್ರೂ ಆಳ್ವಾದ ಭಾವೀ ಇಥೆಯೇ ?

ಎದುರಾಕೆ .—ಆಳ್ವಾದ ಭಾವೀ ! ಹತ್ತರ ನೀರಿವ್ರಲ್ಲವೇ ಅನುಕೂಲ
.... ನೇದೋಕೆ ನೀರ್ನು ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಜೆನ್ನಾ ಆ ಯ್ತು ! ಅಸುರಸಂಧಿ ಕೂಡೋ
ವೇಳೇಲೀ ದಿಂಬು ಜೊಂಬು ಕೈಲಿಲ್ಲ ನೀರ್ಸೇದೋಕ್ಕೊರ್ಬೆಂತಿ
ಳ್ಳೊಂಡ್ರಾ ?

ಎದುರಾಕೆ .—ಮತ್ತಿನ್ಯಾಕೆ ಹುಡುಕ್ತರೋದು ಭಾವೀ ? ಅಲ್ಲೆ
ಆಳ್ವಾದ ಭಾವೀ !

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಒಳಗೆ ಬಿದ್ದೂ ಉ ಪ್ರಾಣಗಳ್ಳಿದೋಕೆ ಪಂಚ
ಪ್ರಾಣಗಳ್ಳಾ ಬಿಟ್ಟೀಬಿಡೋಕೆ. ನೀರು ಹತ್ತಿರಗಿತ್ತರಿದ್ರೆ
ಮೂರುಸರ್ತಿ ಮುಳುಗಿ ಮುಳುಗಿ ಸಾಯೋಷ್ಟಲ್ಲೇ ಯಾವ

ವ್ರಾಣಿ ಯಾ ದ್ರೂ ಹೊರಗೆಳ್ಳಾ ಕ್ಯಾನೊಂಬೋ ಭಯಾ
ಇರೋದಿಲ್ಲ ... ಆಳ್ವಾದ ಭಾವೀಲಿ.

ಎದುರಾಕೆ:—ಇದೇನು ಹುಚ್ಚು, ಸುಬ್ಬಮ್ಮನೋರೇ? ಅ ಯೋ ಧೈ
ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರೀರಾಮನ್ನ ಹೊಗಲ್ವಾಗೆ ರಾಮಪುರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಣ್ಣ
ರಾಮಣ್ಣನಾಗಿ ಹೊಗಳಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋ ನಿಮ್ಮಗನ ಅಂತಸ್ತನ್ನೂ
ಐಶ್ವರ್ಯಾನೂ ನೋಡ್ತಾ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ನಿಮ್ಮಂಣ್ಣ
ಮುಚ್ಚೋವರಿಗೂ ಆನಂದ ಪಡತಾ ಇ ರೋ ದ್ವಿ ಟ್ಟಿ ಟ್ಟಿ
ಭಾವೀಲ್ವಿದ್ದು ಸಾಯ್ಬೇಕೂಂತೀರಲ್ಲಾ ಇದೇಸ್ವಚ್ಛಾ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:—ಒಳ್ಳೇ ಅಯೋಧ್ಯೆ! ಒಳ್ಳೇ ರಾಮಚಂದ್ರ! ... ಇದೇನು
ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನೋರೇ ನಮ್ಮನೆ ಸಂಸಾರದ ಗಲಾಟೆಯ
ಸರ್ವಾಂಶಾನೂ ತಿಳ್ದುನೂ ಇನ್ನಾನೂ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಆನಂದಪಡೋ ಒಂದಂಶಾ ಬೇರೆ ಬಾಕಿ ಇಥೆಯೇ ನಮ್ಮನೇಲಿ ...
ನನ್ನ ಎರಡನೆ ಸೊಸೆ ವಕ್ರಿಸ್ಕೊಂಡ್ಕುತಿರೋವಾಗ?

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ:—ಹೌದು...ಉ? ನಿಮಗೂ ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೇಗೂ ಏನಾದರೂ
ಅನನ್ಯೋನ್ಯಗಳು ಉಂಟಾದ್ರೇ .. ಅವಳೆಂಡ .. ನಿಮ್ಮಗ ...
ರಾಮು ನಿಮ್ಮಕ್ಕಡೇನೇ ಅಲ್ವೇ .? .. ತಾಯೀ ಕಡೆ ಹೆತ್ತ
ತಾಯೀ ಕಡೆ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:—ದೇ ಪ್ರೇೇೇ ಗತಿ! ನಮ್ಮ ರಾಮೂ ನೀವ್ವೇಳ್ತ ಈ
ಅಭಿನವ ಶ್ರೀರಾಮು ಹೆತ್ತಾಯೀಸ್ವಿಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ ಅವಳ ಕಡೆ

ಸೇಕೋಡೂ ಅವನಾಯೀ ಮದೇಗೇ ಕವೆಗೋಲ್ತಾಗೆ ಕುತ್ತೇ
ಬೀತಿಧಾನೆ !

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ:—ಇನ್ನೇನ್ನತೀ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ.—ಗತಿಯೇನು.. ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ನಮ್ರಾಮೂ ನನಗೆದುರು
ನಿನ್ತೀಲೆ . ಶ್ರೀರಾಮ ಕವೆ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿತ್ತಿ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಾದ
ಗತೀನೇ .ನನ್ನೂವೆ.

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ:—ಶ್ರೀರಾಮ! ಕವೆ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿತ್ತಿದ್ದೆ ? ಹ್ಯಾಗೆ?
ಯಾವಾಗ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ: -ಯಾವಾಗೇನೂ ಉಂ ? ...ಶ್ರೀತಾಯುಗ ... ದಾಶರಥೀ
ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ದಾಹ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸರಸ್ವಿನ ಕಡೆ
ಸರಸರಾಂತ ಕಾಲ್ಪಾ ಕ್ತಾನೇರಿ, ಬಿಲ್ಲಿನ್ನ ಬಿನಾಟು ಹೆಗಲಿಗ್ಗಿಲ್ಲಾಯಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದ ಬತ್ತಳಿಕೇನೂ ಇಳೀಬಿಟ್ಟು, ಕೈಯ್ಯೆಲ್ಲಿದ್ದೊಂದ್ಬಾಣಾನ
ಕಕ್ಕುಡದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿ ವಾನಾಮಾಡಿ
ಮೇಲ್ಬಂದು ಸೇರಿ ನೋಡ್ತಾನೆ ಆ ಪತೀತ ಪಾವನಾ
ತನ್ಬಾಯಾರ್ಕೇ ಗಡಿಬಿಡೀಲೀ ಬಡದುಕುಕ್ಕುಬಾಣಾ ಒಂದು
ಕ ಪ್ಪೇ ನ್ನೂ ಭೂದೇವೀನ್ಮೂ ಎಡ್ನ್ ಪೋಣಿಸ್ಕೊಂಡು
ನೆಟ್ಟೊಂಡಿಧೆ! ಬಂತೂ ರಾಮನಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ! ... ತಾನು ಯಾರು ?
.... ತಾನು ಇಹಲೋಕಕ್ಕಿಳಿದವ್ಯಾಕೇ ? ಇಹಲೋಕ ತನ್ನ
ಕರಸಿಕೊಂಡವ್ಯಾಕೆ ? ಆವದ್ವಾಂಧವಾಂತೊಗಲಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋ

ತಾನು ತನ್ನ ದಾಹದವಷ್ಟೇಲಿ ತಾನು ಬಾಣಾನ ಕುಕ್ಕಿದ ತನ್ನ ಕೊಬ್ಬಿನ ಜೋರಿಸಿಂದ ಜೀವಹಿಂಸೆ ಒಂದ್ ನಾಥುಜಂತೂಗೆ ಸಂಭವಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ್ದೆಲ್ಲಾಂಚೋ ತನ್ನೊಪ್ಪಲ್ಲಿ ಆ ಕವೇನ್ನೋಡಿ “ಎಲ ಮಂಕೆ! ನಾನು ಬಾಣಾನ ಕುಕ್ಕೋಕೆ ಕೈಯೆತ್ತಿದಾಗ ನನ್ನ ನೋಡೋಕೆ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ‘ನಾನಿಲ್ಲಿಥೇನೇ’ಂತ ಅರಜೋಕೆ ಬಾಯಾನೂ ನನ್ನ ಮಗ ಬ್ರಂಹ್ಮ ನಿನಗೊಟ್ಟಿರೋವಾಗ, ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೇ ಹಾಗೆ ಅವನೇಲ್ಲಾ ಮರಳು ನನ್ನೈಯಿಂದ್ರುಕೈನ್ನೊಂಡು ನರಳಿಧೀಯಲ್ಲಾ....! ಈಗ ‘ಅಹಿಂಸಾ ವರಮೋಧರ್ಮಃ’ಂಬೋ ವೇದವಾಕ್ಯಾನ, ಕವೇ ರಕ್ತಾನ ಸುರಿಸಿದ್ದಾನೂ, ಹಾಗೆ ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸೋದ್ರವಂಚಕ್ಕೆ”ಂದ. ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲದ್ದಿವಿಗ್ನಿದ್ರು ಬಂತೂ ಒಂದ್ರುಡೇ ಕೋವ; “ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೇ” ಅಂದ್ರುಲ್ಲಾಂತ! ಇನ್ನೊಂದ್ರುಡೆ ಬೆನ್ನಿಂದ್ರುಕ್ಕು ಎದೆಯಿಂದ್ರುರ್ಬಿರೋ ಬಾಣದಿಂದಾದ ತಾವ! ತನಗಿಲ್ಲದ್ದಂತಾವಳೇನ ಕಟಕಟ್ಟಿ ಕಡೀತಾ ಆ ಇರಿದ ಬಾಣಾ ಬಿಟ್ಟೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕುತ್ತೇನ್ನಿರುವೊಂಡು ಕೋಪದಿಂದ್ರುಳೆತ್ತಾ ಕವೇ.. “ರಾಮಾ! ಮೊದಲ್ನಿನ್ನೀ ದಾಳಾಣಾನ್ನೀಳೂಗೂ, ಅಮೇಲೆ ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ ನೀನ್ನೇಳಿದ್ದನ್ಯಾಯಾ” ಅಂತ. ಇವೇನೋ ಎನೋ ಕಾಣೆ ಆ ‘ಕೋವಮಂಡೂಕನ್ಯಾಯಾಂ’ತಾರಲ್ಲಾ ಅದು! — ಕುಗ್ಗಾ ಕಿತ್ತ ಬಾಣಾನ ರಾಮ. ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹ .. ಸುಮ್ಮ ಪ್ರಾಣೇ. “ಸ್ವಲ್ಪಿರು ಸುಸ್ತಾಗಿಥೇನೆ; ಮುಠಾ ರಿ ಸ್ಕೊಂಡು, ಸಂಭಾಷಿಸ್ತೇನೆ

ಆಮೇಲೇ "ಂತು ವ್ರಾಣಿ. ಸುಧಾರಿಸ್ಕೊಂಡ್ಲೇಲಿ ಗದ್ದದ ಸ್ವರದಿಂದ
ಮೊರೆಯಿಡತ್ತೆ ಆ ಮಂಡೂಕ, "ಅಯ್ಯೋ ರಾಮಾ!
ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಹದ್ದುಗಳಾಗಲೀ ಹಾವುಗಳಾಗಲೀ
ಇಲ್ಲಾ . .. ಕಲ್ಲೆತ್ತೊಂಬರೋ ಹುಡುಗರಾಗಲೀ ಹತ್ತರ
ಬಂದಾಗೆಲ್ಲಾ 'ಹರಿ ಹರೀ! ಹಾರಾಮ! ಪಾಪಿಪಾಪಿ'ಂತ್ರಿರಲ್ಲಿದ್ದ
ನಾನೂ, ... ಶ್ರೀರಾಮನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ರಾಮಬಾಣಾನ ಎತ್ತಿ
ಕುಕ್ಕೋಕುದ್ಯುಕ್ತನಾದಾಗ, ಏನೂಂತಕಿರ್ಲೋದೂ"ಂತ ಬಿಡ್ತು
ವಂಚಪ್ರಾಣಗಳ್ಳು! ಹಾಗೇೇೇ ನನ್ನ ಮಗ, ರಾಮೂ, ಸೀತೆ
ಹಾಗಿದ್ದ ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡ್ತಿ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಈಗ ಬಂದಿರೋ
ತಾಟಕಿ ಜೊತೇಲಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸ್ಕೊಂಡು ಕುಣೀತೀರೋವಾಗ
ಗಂಡನ್ನೊಕ್ಕೊಂಡಿವನ ತಾಯಿ .. ಕೌಸಲ್ಯೆ ನನ್ನತೀಯೇನೂ
... .. ಅಳ್ತಾದ್ಲಾವಿ ಇಥೆಯೆ? ಹತ್ತದಲ್ಲೆ?

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ:—ಹಯ್ಯೋ ಸುಬ್ಬಮ್ಮನೋರೇ! ಕತ್ತಲೇನೋ ಕವೀತಾ
ಬಂತೂ. ಇನ್ನೊಳ್ವಾದಭಾವೀ ಹುಡುಕೋದ್ರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಕಾಣದೇ
ಎಡನಿಬಿದ್ದು ಕಾ ಲಿ ಗೆ ಪೆಟ್ಟಾದೀತೂಲೂ! ಈಗ ಸಧ್ಯ
ಮನೇಗ್ವಿಂತಿಗ್ವೋಗಿ, ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳೋದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ, ಇನ್ನೂ
ಕೇಳ್ತೆ ಮೂರ್ಖನಾಗಿದ್ದುಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮಾನ ನಾಳೇ
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಮ್ಮನೇಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸೋಣಾ ಬನ್ನಿ! ಬನ್ನಿ!

[ಸುಬ್ಬಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಲಗಡೆ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ.]

ದೃಶ್ಯ : ಎರಡನೆಯದು

ಸ್ಥಾನ :—ರಾಮಪುರದ ಮತ್ತೊಂದು ಬೀದಿ.

[ಮೂರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಡುಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಿರುವರು.]

ರಾಯ :—ಇದೇನೈಯ್ಯೋ ರಾಮಣ್ಣೋರು ಕೊಟ್ಟ lecture ಉ
ನಿಮಗೆ ಸರಿಬೀಡಿದ್ದೀ ಅಲ್ಲೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ ಸಂದೇಹ
ನಿಸ್ಸತ್ತಿ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದ್ದಿಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿಗ ನಡ್ರಸ್ತೇಲಿ ನಮ್ಮತ್ರ
ಗೋಳಾಡೇನ್ಬ್ರಂಪೋಡ್ನ ?

Iyeru :—ವುಂಗಹತ್ರ ನಾನೇನೂ ಕೋಳಾಡಂ ಪಣ್ಣಿಲ್ಲ
ರಾಮಣ್ಣಾವರ್ ತೊಟ್ಟವ್ರಾತ ಮೇಲೇ ಉಟಕೀರುಕು
ಮತುವೆ ಪಣ್ಣಿಲೇ ಪೇಕು ; ಕೊರಪಟ್ಟವರ್ಕ್ಕು ಅಂತರೆ
ಅಂವ್ವಯಾಂ . ಶತ್ತು ಓದವರ್ಕ್ಕು... ತಿರಂಬಿ ಮತುವೆಮಾಟಲೇ
ವೇಕೂ ಅನೇ ದೇಳಿದ್ರೇ ಅಲ್ಲತೇ ನಂಬ ಮನೆಕಳಲ್ಲಿ ವೊಮ್ಮಂ
ಡಾಟಿಗಳ permission ಸಿಕ್ಕುವ ತಾರಿ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ.
Lecture Hallಲ್ಲಿ ಕೇಳಿತರೋ, ವೇರಿಯ ಹುಲಿಯಾಟ್ಟು
ಒಡಂಬು ಮೇಲೆ ಪಿತ್ತು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ! ಇಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ರೋಟಿನಲ್ಲಿ
ಪರುವಾಗ ಮೂಲೇಲಿ ನಾವು ಮೂಣು ಜನಂಗ್ಕು ಮುತ್ರಿಕ್ಕೊಂಡು
ಮಾತಾಡಬೇಕೂಅನ್ ಕಾತುಕೊಂಡಿತೇನೆ.

ರಾಯ :—ಅರ್ಥವಾಯ್ತು.ಹಾಗಾದ್ರೆ ನನ್ನೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗ್ಗೆ
ಹದ್ದು ಹೆಚ್ಚು. ವ್ರಾಥವಿವಾಹ ವಿತಂತು ಪುನರ್ಜಿವಾಹ

ಇವುಗಳಿಗೆ ಮನೆಯವರ ಒಪ್ಪೋಬಗೆ ನನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಗಾಗಿದೆ.
.... ನಿಮ್ಮಿಗೆ ನಾನಾವೆ ರಾಮಣ್ಣೇರು ಇಲ್ಲವೋಗೋವಾಗ
.... ನಿಮ್ಮತ್ತಿ ಮಾಡ್ಕೊತೇನೆ. ಹೌದೂ ! ನಿಮ್ಮನ್ನಡ
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ..? ...

Iyeru :—(ಅಡ್ಡಮಾತಾಗಿ) ನನಕ್ಕು ಕನ್ನಡಂ ಕೊತ್ತು !

ರಾಯ :—ಒಪ್ಪೆ ! . ಅದ್ರಾವೆ ರಾಮಣ್ಣೇರು ಕರ್ಣಾಟಕರೂ,.....
ಕವ್ವೇಗ್ಯೂ..ಅವರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನಡ ಮಂದಟ್ಟುಗೋದಿಲ್ಲ.

Iyeru :—ಅತುಪರವಾ ಇಲ್ಲಾ. ನನಕು ಕನ್ನಡಂ ಕೊತ್ತಿಲ್ಲ
ಕೊತ್ತಿಲ್ಲಾನ್ನ ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡಂ ಶುತ್ತ ಕನ್ನಡಂ
ಕೊತ್ತಿಲ್ಲಾ; ಇಂದ ನಮ್ಮ Iyengarಕೂ, ನನ್ನ ಇಂದ
ಪಾವೆಯೂ ಕೊತ್ತು . ಉಂಗ ಕನ್ನಡಮುಂ ಕೊತ್ತು. ಎನ್ನ
Iyengarರೇ ! ರೊಂಡೂಂ ಪುರಿಯೋನೋ.....
ಉಂಗ್ಕುಕ್ಕಾ ?

Iyengar :—ತೆರಿಂಚಿಕ್ಕುದು ತೆರಿಂಚಿಕ್ಕುದು ಉಂಗ್ಗೆ ವಾರ್ತೇನೂ
ತೆರಿಂಚಿಕ್ಕುದು....ಇವಾಳ್ಗೆ ವಾರ್ತೇನೂ ತೆರಿಂಚಿಕ್ಕುದು; ಎಂಗ್ಗೆ
ವಾರ್ತೇಲೆ ಉಂಗ್ಗೆರೆಂಡ್ವಾರ್ತೆಯುಂ ಈವಾಳಂಡೆ ವಾರ್ತೆಯೂ
ವರು (ನೇಪಥ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ) ಅಕೋ ಪಾಜೋರ್ !
ರಾಮಣ್ಣಾ ವಾಳ್ ಎಲೈಕಾರು ಇದ್ದಕ್ಕೈ.

ರಾಮಣ್ಣ :—[ಪ್ರವೇಶಿಸಿ...ರಸ್ತೆಯ ಜಲ್ಲೇ ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಎಡವಿ ಪೆಟ್ಟು
ತಿಂದ ದಕ್ಷಿಣವಾದವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ವದನದಲ್ಲಿ ವಿಷಾದವನ್ನು
ವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಲೂ ಪೆಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ವಾಮವಾದದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವ
ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಪೆಟ್ಟಿನವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಲೂ] ಹಾಳು
ಕಂಪ್ರಾಕ್ಟ್ workoo !ರೋಡುದ್ದಕ್ಕೂ ಜಲ್ಲಿ ! ನನ್ನ new
rulesoo Municipalityಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬರೋವರ್ಗೊ
ಇನ್ನೆಲ್ಲ ದಿವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ರಾಂಪುರ ಸರ್ವಾಂಗರಹಿತ-
ಜನಭರಿತ-ಪುರವಾಗೋದ್ರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

[ಎಂದು ನಡುರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷಣ್ಣಿಸಿ, ಪೆಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಉಸಿರು ಉದಿ ಬಾಧೆ
ಯನ್ನು ಶಮಿಸುತ್ತಿರುವನು.]

ರಾಯ :—[ಸಮೀಪಿಸಿ] ಅದೇನು ಹೊಸ Rulesoo ರಾಮಣ್ಣೋರೆ ?

ರಾಮಣ್ಣ :—ಓಹೋ ! ನಿಮಗ್ಗಿಳಿದೇನೂ ? ಇಲ್ಲೇಳಿ !

[ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಾಗದವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಿ ಓದುತ್ತಾ]

Suggestions of conditions controlling
the eligibility of intending candidates
for councillorship at the ensuing munici-
pal elections with further suggestions of
conduct and procedure of the local
Corporation after afore-said election:—

- i. "Each candidate for Councillorship must already possess a street lamp before his house."

ರಾಯ :—ಇದ್ಯಾ ಕ್ಲಾಸ್ಸಿಮಿ point ಏನು ?

- ರಾನುಣ್ಣ :—Point ಏ ? ಕೇಳಿ ! —“ This is to save the tax-payer from future Certain Expenses.—
- ii. If and when elected, no two Councillors may reside in the same street locally.”

Iyeru :—ಇತು ಎನ್ನ ತಕ್ಕೇ ?

- ರಾನುಣ್ಣ :—[ಓದುತ್ತಾ] —“ This is to guarantee to the tax-payer at least as many cleankept streets in our City as there are Councillors in our Corporation.—
- iii. Each Councillor must be presented with a Gold Medal for every occasion that a Great personage arrives in the City, that he is *not* present on the occasion. —This is to ensure the *bona fides* of the purpose of the candidate in seeking election.—”

ಹ್ಯಾಗಿದೆ? . . . ಇನ್ನೂ ಕೇಳಿ? . . . ಕೊನೇದು!

“iv. Free quarters must be provided for the President and irrespective of his owning a private palace or mansion it must be insisted that he resides in those quarters selected in the dirtiest parts of the City, . . . and as the surroundings of these quarters get clean and sanitary he will be shifted to other temporary quarters in the other dirty parts of the City.” ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೊಂದೇ ಒಂದು.

v. “The day after the election *a la* the Lord-Mayor’s Show of London, a procession of the new President and Councillors must be arranged for with a view for them to realize the nature and the extent of the work before them; and hence the venue of the procession will be selected from the worst-kept roads and least sanitary quarters of the City. It is incumbent upon the municipal body-corporate that

they should negotiate the procession without shoes on their feet and bags over their noses; the latter to allay a local rumour that blind people in our city do not find their failing in their way of their getting about the City if their noses are functioning efficiently!" ಹ್ಯಾಗಿವೆ, rulesoo ' ಇವುಗ್ಯುಗಾನಾಚಾರೀಗ್ವಂಧಿಪ್ರೀ ನಮ್ಮರಾಮ್ಪುರ್ದೆದುರ್ಗ್ ಕುಬೇರನೃಟ್ಟ ಕೊಂವೆ !ಕೊಂವೆ ! ಹೌದು ಉ ? ಅರ್ಧವಾಗ್ಲಿಲ್ಲ....ನೀವೆಲ್ಲಾ ನಡ್ರಸ್ತೇಲಿ ಹೀಗ್ನಿಂತ್ಸೆರ್ದಿರೋದು !

ರಾಯ . — ಏನೂ ಇಲ್ಲಾ; ತಮ್ಮೆಕ್ವರು attendಮಾಡ್ಪಿಟ್ಟು ಮನೇಗ್ಬರ್ತಾ ನಮ್ಮಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂದೇಹಾನಾ ತೀರ್ಪೊಳ್ಳೋ ಸಂವಾದ್ವಲ್ಲಿ ತಾವೂನೂ ಬಂದ್ಪಿಟ್ಟಿ.

ರಾಮಣ್ಣ :—ಅದೇನ್ನಂದೇಹಾ ? ನಾನು ತಕ್ಕುಟ್ಟಿಗೆ definite ಅಂತಾನೇ ಹೇಳ್ವೆ ನನ್ ideas ನಾ ? ಸಂದೇಹಕ್ಕೆಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ?

ರಾಯ :—ನೋಡೀ ! ನೀವೇನೋ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೂ ನಮ್ಮೇಶ್ವೇಳ್ಗೆಗೂ post puberty marriageಉ

widow re-marriage ಉದವೇಡೂ ಆಗ್ಲೇ ಬೇಕೂಂತ ಅಂದ್ಬಿಟ್ಟೇ ಹೊರ್ತು . . . ನಮ್ಮರಾಣೀತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾಗಗನ್ನ ಮರ್ತರೂನೂವೆ, “ ಸಾಭಾರ್ಯ ಯಾಗ್ಯಹೇದಕ್ಷಾ ” ಅಂತನ್ನೋ ಮಹಾಭಾರತೋಕ್ತಿನಾ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತೇ ಹಾಕೊಂಡಿರೋ ನಮ್ಮನೆ ಅಕೆಗೂ ಮಿಕ್ಕೇಂಗಸ್ಸಿನೂ ಒಪ್ಪೋವರ್ಗೂನೂ, ಗಂಡ್ನಂಡಮ್ಮ ತಮ್ lecture ಗಲ್ಲ ಸಿಪ್ಪುರ್ವಿಸ್ತೊಂಡ ಠರಾವ್ ಗಲ್ಲ ಮನೇ ಹೆಂಗಮ್ಮ “ ಹೂ ” ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿದ್ರಿತಾನೇ ಜಾರೀಗೆ ಬರೋದು. social reform resolution ನ್ನುಗಳೂ ?

ರಾಮಣ್ಣ :— ಕ್ಷಮಿಸ್ತೆ! . . . ನಿಪ್ಪಂಸಾರಾ ಜರಗ್ನೋಬೇಗ್ಗುದ್ರೆ ನಿಮ್ಮನೇ ಹೆಂಗ್ಸು ಕೈಯ್ಲರೋದು, ನೀವು ಮೀ ಶಿ ಯಿ ಂ ದ್ಬಿಟ್ಟಿ masculine ಅಗಿರೋದು, ನಿಮ್ಮಪ್ಪಲ್ಡಿ lecture ಕೊಟ್ಟಿ ನನ್ನಪ್ಪಲ್ಲಾ. . ಕೋಪಿಸೋಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ daughter ಗೆ ಟೀ ಅಗ್ತಾ ಬಂತು. ನೀವು ಮನುಷ್ಯರಾದ್ರೆ ಗಂಡ್ನಾದ್ರೆ ಮೈನೆರೆದ್ದೇಲೇನೆ ಮದ್ದೆ ಮಗಳ್ಲೇಂತ ಮುಷ್ಕರಾ ರಿಡ್ಡು ಸಾಧ್ನಿ ನಿಪ್ಪುನಾ! ಅವಾಗ “ ಸೋಭರ್ತುರ್ಯೋಗ್ಯಹೇದಕ್ಷಾ ”ಂತ ಭಾರತ ಭಾರತಾನೆ ತಳ್ಳೆಳ್ಳಾಡ್ತಿ ಭರತ್ಮಾತೆ ಮಾನಾನ ಬಚಾಯ್ನ ಹಾಗಾಗುತ್ತೆ !

ರಾಯ :— ಒಪ್ಪೇ ನ್ವಾಮಿ ! . . ಒಪ್ಪೆ! ಮನೆ ಯಜ್ಞಾನ ಗಂಡ್ನಂತಂದ್ರೂನೂವೆ, ತಂದೆ ... ಇಲ್ಲ ತಾಯಿ, ಇವರ ಮಾತ್ನ ಎತ್ತಾಕ್ಕೂಡ್ತೊಂತಿರೋವಗತೀ ಏನು!? ನೋಡಿ!

Post-puberty marriageನಲ್ಲಿ ನನಗ್ಗುಂಚ್ಚಿ ಇದ್ರೂನೂವೆ, ಎಪ್ಪತ್ತುರ್ಷ ತುಂಬಿದ್ದು ಮ್ಮಜ್ಜಿ ಹತ್ತೈವ್ ಕೂಡ ತುಂಬದ ನಮಾ
 ಸಾತೂ ಮದ್ದೇನ ಈ ವರ್ಷವೇ ನೋಡ್ತಿದ್ರೆ ಭಾವೀಲ್ದ ಮ್ಮಿ
 ಸಾಯ್ತೇನೇಂತ ಕೂತಿದ್ದಾಳಲ್ಲಾ, ಇದಕ್ಕೇನಾಡೋದ್ದಾನು?

ರಾಮಣ್ಣ : - Ri-di-cu lous! ಇದೇ ಹೆಂಗನ್ನ ಹೆದ್ರಿದ ಗಂಡ್ವದಿಗೇ,
 ಹೆಂಡ್ತಿಗಳೂ ಅಮ್ಮಗೂ ಅಜ್ಜಿಗೂ ಅಡೂ ತುರುಸ್ತಾನು
 “ಬಾಯ್ಬೆಟ್ಟ ಭಾವೀಲ್ವೀತ್ತೇನೇ”ಂತ. ... ತುರುಸ್ತೇಲ್ತುರ್ಪು!
 ಮನೇ ಭಾವೀ ಮುಚ್ಚಿ, ನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ನೀರಿಗೆ.

Iyeru:—ಅತು ಗೋಡೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮೀ! ತೊಟ್ಟವ್ರಮಾತು
 ಚಿನ್ನವರೂ ಕೇಳವೇಕೂ ಅಂಬೋದೂ institution
 ಆಗಿಹೋಗಿತಿ, Indian ಮನೆಕಳೆಲ್ಲೆ!

ರಾಮಣ್ಣ :—Such institutions must be broken
 uprooted !

Iyeru:—ಅತು impracticable ಸ್ವಾಮಿ! ಈಕ ನೋಡಿ!
 ರಾಜಾ ಮ ರಂ ನಾ ಚಿಕ್ಕದಾಕಿರೋವಾಕಾ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ
 ಪಿಚ್ಚಿಹಾಕಬಹುತು ತೊಟ್ಟತಾತ ಮೇಲೆ ಒಂದು
 institution ಆಗಿ ಓಗುತ್ತದೆ ರಾಜಾಮರಂ.

ರಾಮಣ್ಣ :—“ ರಾಜಾಮರಂ ”! ಅದೇನೈರಾ?

Iyeru:—ಮರಾಂ ತೊಟ್ಟಮರಾಂ ಹೆಂಗಸರು ಶುತ್ತಿ ಶುತ್ತಿ
ಬರುವತು ... ಪ್ರತಕ್ಷಣಾಂ ಮಾಡುವತಾ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಾಡುವತು . .. ಮಕ್ಕಳು ಉಟ್ಟುವತು .. ರಾಜಾಮರಂ !

Iyengar:—ಇದೇನದ್ಬದ್ಬೋಂ ! ಪಸದ್ಬ ಪರ್ದೊರ್ದನಾರ್ !
ಅದೆನ್ನಾದ್ಬಿದ್ಬಮರಂ ?

Iyeru:—ಎನ್ನಾ ? ಪರ್ಕರಮರಮಾ ? ಎನ್ನ ಭಾಷೇನ್ನೆ ನಚಿಂಡಿಕ್ರಳಾ,
ನೀಂಗೋ ?

Iyengar:—ತಮ್ಮನ್ನಾ ನೆನಚ್ಚೊಂಡಿಕ್ರೇನು ನಾನು.

Iyeru:—ನೆ ನ ಚಿ ಣ ಡಿ ಕ್ರ ಬಾಷೆಯೆ sunlight soap ತೇಚಿ
ಕಶಕ್ಟಿಒಣತಂಗೋ !

[ರಾಮಣ್ಣನಿಗೆ] ಇಲ್ಲಿ ನೋಟೇ ! ಎನಕ್ ಕನ್ನಡಂ
ಕೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ನಿಮಕು tamil ಕೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ಇಂತ
Iyengarಕೂ ರೊಂಡು ಪಾಷೆಯಾಂ ಕೊತ್ತಿಲ್ಲಾ
ಅಲ್ಲತೆ ಕೊತ್ತಿಲಾನ್ದಾಂ ಕೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡ
ವಾಷೆಕಿ ತೋಲಿಯುರಿಚ್ಚಬಾಳೆ ಅಣ್ಣೊನ್ದಾ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು !
ಎಂಗ ವಾಷೆಕಿ ಮೋರ್ ಮಚ್ಚಿಕೆ ಉಳೀನ್ದಾ ಎಂಗಪೇರು.
ಇಂತ Iyengarಲು ಬಾಷೆ ಓಂಗ ಬಾಳೇ ಅಣ್ಣ
ಎಂಗ ಮೋರ್ ಉಳೀಲೆ ಪೆಶಂಚೊ ತಿನ್ನುವ ವಾಷೆ !
ಈಕ ನಾವು ಅಟುವ ಮಾತು post puberty marriage
.....widow re-marriage. ಮನೆ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತಿನ

ಮೇಲೆ ಮರ್ಯಾತೆ ಇರ್ಯರ್ಕರ ನಮ್ಮ ಕಳ್ಳಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ
Idealistic lecturoo ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇಲ್ಲ.

ರಾಮಣ್ಣ :—[ಪಟಾಟೋಪದಿಂದ] ಪ್ರಯೋಜನಿಲ್ಲಾ ! Of course
ಪ್ರಯೋಜನಿಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ! ನಾನೊಟ್ಟೆ lecturoo
ನಿಮಗಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರಗೈದರೊಂಡಿರೊ ಹೇಡಿಗಳಲ್ಲಾ !
..ಹೋಂ ರೂಲಾ, Home Ruloo, ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾ
Homeನಲ್ಲರೋ ಹೆಂಗಸರೈಲಿ ಜುಟ್ಟಾ ಮೀಸೇ ನೂ
ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಕಂಗೆಡೋ ಕ್ರಿಮಿಗಳಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನಾನು,.....
ನನ್ lectureನಾ !.....

[ಕನಿಕರ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂವ್ವರನ್ನೂ ಈಪ್ಪಿಸಿ] ಹಯ್ಯೋ !
.... ಸಿಂಮ್ನಾದಲ್ವೋಗಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸ್ವರಾಜ್ಯಾಂತ ಸೀತ್ಕಾರ
ಮಾಡೋ ಸಿಂಹಗಳೂ ಮತ್ತೂರ್ಗೆ ರೈಲ್ವೆ ತ್ತೊನೂವೇ
ತೋಳಗೂ ... ತಮ್ಮೇರಿಗೆ ಕಾಲ್ವಾಕೋವಾಗ ಕತ್ತಿಗೂ
....ಇನ್ನವ್ವೀದೀಗ್ಬರುತ್ತೊನೂವೆ ಬೆಕ್ಕುಗೂ ಆಗಿ, ಇನ್ನನ್ನನೇ
ಹೊಸಲ್ವಾಟತ್ತೊನೂವೆ ಮನೆ ಆಕೇಗೆ ಬಿದಕೊಂಡು
ಮೂಲೇಲ್ವುದಕೊಂಡು ಮೂತಿ ಮುಚ್ಚಿಕ್ಕೋ ಮೂಗಿಲಿ
ಗಳಾ!! ನಿಮಗಲ್ಲಾ ನಾನೊಟ್ಟೆ ನನ್ನ lecturoooo !!
ಗಂಡಸರೈ!! ಗೈರತ್ತಿರೋ ಗಂಡಸರೈ !!

[ಹೋರಾಡಿ ಗೆದ್ದ ಹುಂಜದಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ, ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾ ರಾಮಣ್ಣನು
ಹೊರಡುವನು.]

ರಾಯ :— [ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು—ರಾಮಣ್ಣನು ಹೋದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸಭಕ್ತಿ
 ಭೀತಿಯಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ] ಕ್ಷಮಿಸಿ ಸಾರ್ ! ಈ ಪ್ರಾಣಿ !
 ಮಹಾಪ್ರಾಣಿ ! ನಮ್ಮಂಥಾ ಗಂಡಸ್ರಗುಂಡ್ಲೇನೆ ಕುಗ್ಗಿಸಿ
 ಕರಗ್ಗೊವಾಗ ಈ ಹೆಬ್ಬುಲಿ ಘರ್ಜನೇನಾ
 ಈತನುನೇ ಹೆಂಗಸು ಹ್ಯಾಗ್ತಾನೇ ಸಹಿಸಿ ಬದುಕುತ್ಯೋ ಕಾಣೆ.
 ಬನ್ನಿ ಹೋಗೋಣಾ ನಮ್ಮವ್ವಣೇ ಬರ್ಹೋ
 ಮನೇಲಿ, ಸಾಭಾರ್ಯಾಯಾಗ್ಯಹೇದಕ್ಷಾ !

[ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ವೃತ್ತ : ಮೂರನೆಯದು

ಸ್ಥಾನ :—ರಾಮಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕೋಣೆ.

ರಾಮಣ್ಣ :—[ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಕೋಣೆಯ ಹೊರ ಹೊಸಲನ್ನು ದಾಟಲು ದೃಶ್ಯಕ್ಕಾಗುವ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು] ಅದ್ಯಾಕಮ್ಮ ಹೀಗ್ಗಿಂತಿಧೀಯಾ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಅದೇ ನನಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಸ್ಥಳಾನದಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಾ, ಅವನ್ನಟ ಚಿತೇ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬೂದಿಯಾಗಬೇಕೂ ಅಂತಿದ್ದ ನನಿಗೇ, ಹಸುಮಗುವಾಗಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಸಾಕೋಕೇ ಅಂತ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರೂ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟು ಹೋದ ಈ ಮನೇಲಿ ಆ ಮೊದಲನೇ ಮಾರಿ ಸತ್ತದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಯೋವರಿಗೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೊಂಡು ಸುಮ್ಮಿರದೇ, ಬೇಡ ಬೇಡ ಅಂತ ಬಡ್ಕೊಂಡ ನನ್ನಾತನ್ನೆ ತ್ತಾಯಕಿ ಈ ಎರಡನೇ ಕಿರಾತಕೀನಾ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮನೆಗೆಳಕೊಂಡಾ ಬಂದಾರಭ್ಯ ಮುಳ್ ಮುತ್ತುಗದ ಮರದ ಮೇಲ್ನು ಭೇತಾಳ್‌ನಾಡಿಗೆ ಸೂರಿಗೆ ಕಾಲು ನೆಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯೂ ಆಗಿ ತೂಗಾಡೋದು ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವರ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ನೆಟ್‌ಕೊಂಡು ನಿಂತಿರೋಕೆ ನನಗೆಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆ ಬಂತೂಂತ, ನನಗೂ ಅದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ !!

ರಾಮಣ್ಣ :—ಅಮ್ಮಾ ! ಅಪ್ಪ ದಿವಂಗತನಾದಾಗ,

“ ತಿಸ್ರಃ ಕೋಟ್ಯೋರ್ಧ್ವ ಕೋಟೀಚ ಯಾನಿರೋಮಾಣಿ ಮಾನವೇ |

ತಾವತ್ಕಾಲಂ ವಸೇತ್ಸ್ವರ್ಗೇ ಭರ್ತಾರಂ ಯಾನುಗಚ್ಛತಿ || ”

ಎಂಬ ಪುರಾಣೋಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ ಅಪ್ಪನ ಜೀವಿತ ಸ್ವರ್ಗಸುಖಗಳೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸೋದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟು“ ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸೀ ” ಅಂತ, ಅಪ್ಪನೇ ನಾನು ಅಂಬೋ ಭಾವದಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಬೆಳಸಿದ ನೀನು ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿದುರ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟಪಡೋದು ನನ್ನ ಹೃದಯಾನ ಇರೀತಿಥೆ.....ಇದೊಂದೆ ಕಡೆ. ಇನ್ನೊಂದೆ ಕಡೆಯೋ, ನೀನು ಬೇಡ ಬೇಡಾಂತೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಹುಚ್ಚುಟ ಹಿಡ್ಡು ಈ ಎರಡನೇ ಮದುವೇ ನಾಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು, ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿವಾಲಕನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಹೆಸರ್ದು ಮಾ ತೃವಾಕ್ಯೋಲ್ಲಂಘಕನಾದ ಈ ಘಾತುಕನಿಗೆ ಅದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟದ್ದು, ಹೃದಯಾನ ಕೊರೀತಿಥೇಮ್ಮಾ.....ಕೊರೀತಿಥೆ. ಆದರೂ ಈ ಹಸುಳೆ ನಿನ್ನ ಮಗೂ ಅನ್ನೋದ್ದರಿದೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳೋದು ನಿನ್ನ ಭಾರಾಮ್ಮಾ ! (ಬಿರುಸಾಗಿ) ಆದರೆ ಈ ಪಿಶಾಚಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನೂ ಶಂಕೆ ಇಟ್ಟೋ ಬೇಡಮ್ಮಾ !

“ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮ್ ಶುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವಾನಾಂ ಪತಿರೇವೀಶ್ವರ ಪ್ರಭುಃ ”

ಅನ್ನೋ ಭಾರತೋಕ್ತಿಗೂ “ ಪತಿಮಾತಾ ಪರಾಗತಿಃ ” ಅನ್ನೋ ಆಕಾಶೋಕ್ತಿಗೂ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕದಲಿದ್ದೋ ಕೈಕಾಲು ಮರಿದು ಒಲೇಲಿಟ್ಟು ನೀರ್ಘಾಯಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ

ಬೇಯಿಸಿದ ತನುತಲೆಗಳ್ಳ ತೌರ್ಮನೆಗೆ ರವಾನೆನ್ನೋ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಂಕೆ
ಸದ್ಬೇಡಮ್ಮ ! ನಾರಾಯಣಾ !ದೊಡ್ಡ ಜಮಾನಮ್ಮನೋರಿಗೆ
ಜಪಕ್ಕಿಡು ! ನಾನು ಉಟಕ್ಕೆ ಏಳೋಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಫಲಾರಕ್ಕೆ
ತಯಾರಾಗಿರಬೇಕಮ್ಮ !

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—(ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ—ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಆಗ್ಲಿ....ದಿನಾ ಹೀಗೆ
ಹೊತ್ತಿಟ್ಟೊಂಡು ಬರಿಯಲ್ಲಾ, ಮೈಗಾಗುತ್ತೆಯೇ ಮಗೂ ?!

ರಾಮಣ್ಣ :—[ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ] Scylla....dodged ! ಇನ್ನ.....
Charybdis ಎಲ್ಲಿ loom ಮಾಡುತ್ತೋ ಕಾಣೆ ! As the
boy-scouts ಹೇಳೋಹಾಗೆ, I must be prepared!!

[ನಂಕಮ್ಮನು ಬೋರನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಟ್ರಂಕು ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿ,
ಅವನ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಒಳಗಿನಿಂದ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು.]

ನಂಕಮ್ಮ :—ನಡಿಯೋ !

ಬೋರ :—ಸೀಮೊಗ್ಗೆಗೆ....ಈಟೊತ್ಲೆಲ್ಲವ್ಯಾ, ರೈಲೂ.... ?

ನಂಕಮ್ಮ :—ಏಟೊತ್ತಿಗೆ ರೈಲೋ ಅಟೊತ್ತಿನವರಿಗೂ....ಅಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕರಿಸಿ
ಕೊಂಡಿರೋದು ನಡಿಯೋ !....ಶನಿ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಈಗೇನು ಮಾಡೋದು ?....ಬೆದರಿಸಿದೆನೋ ಬೆದರೋದಿಲ್ಲ.
ನಾನು ಬೆದರಿದೆನೋ double ಬೆದರಿಸ್ತಾಳೆ ! ಇಲ್ಲಾ.....Beg
ಮಾಡಿದ್ರೋ ಇನ್ನೂ ತಲೆಗೆ ಹತ್ತಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ-ಹೆದರೋದೋ

hopelessoo ; Ergo, mild Surpriseಏ best
methodoo....ಅಲ್ಲ....proceedurಁಊ..... [ಪ್ರಕಾಶ]
ಓ ಹೋ....ಏನಿದೂ ?

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಯಾವ್ವೇನೂ ?

ರಾಮಣ್ಣ :— ಇ ಇ ದೂ ?

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಇದೇ ?....ಮೇಲಿರೋದು ನನ್ನ ಟ್ರಂಕು ಹಾಸಿಗೆ....ನನ್ನ
ತವರ್ಮನೆಯಿಂದ ತಂದದ್ದು. ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತಿರೋ ಹೋತ, ನಿಮ್ಮ
ಜವಾನ.

ರಾಮಣ್ಣ :—ಅಲ್ಲಾ !....ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟದ್ದೂ....?

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಎಲ್ಲಿಗೇನೂ ?....ನಮ್ಮೂರಿಗೆ, ನಮ್ಮನೇಗೆ...

ರಾಮಣ್ಣ :—ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ? ನಮ್ಮ ಮಾವನವರೂ
ಸೌಖ್ಯತಾನೆ ?

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಏನು ? ನಿಮ್ಮನೇಲಿ ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ತಾಯೀ
ನಿಮ್ಮನೇಲಿಷ್ಟು ಸೌಖ್ಯವೋ ನಾನೂ ನಮ್ಮ ತಂದೇನೂ
ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟು ಸೌಖ್ಯವಾಗಿರ್ತೀವೆ ನಾಳೆ, ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ;
(ಬೋರನಿಗೆ)....ನಡಿಯೋ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಕ್ಷಮಿಸು dear! ಒಂದು three
words ನಿನ್ನ ಕಿವೀಲಿ ; (ಬೋರನಿಗೆ) ಒಳಗಿಡೊ !!

[ಬೋರನ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ವೆರಿಕನ್ಸ್ :—ಯಾಕದನ್ನ ಕಲ್ಪಿದ್ದೀವು ತಿರ್ಗೀ ...?

ರಾಮಣ್ಣ :—ಇಲ್ಲೋಡು dear !.....ಹೊಂ !..... good news !
motherಗೆ consumption ಅಂತೆ! From **her**
mother's side; ಅವರಮ್ಮನ್ನಡೆಯಿಂದ! ಡಾಕ್ಟರ್
ಹೇಳಿದ್ದು! ಇಲ್ಲೋಡು dear! ಅಮ್ಮನ್ನೆ rheumatism,
melancholiaSciatica, Lumbago.....ಹೀಗೆ
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರೋ ಜಾಡ್ಯನೆಲ್ಲಾ ಜೋಮಾಲೆ ಹಾಕಿಟ್ಟಿಧಾನೆ
ಅಮ್ಮನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರು. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಾಂತ
ಬದ್ವಿದ್ದಾಳೂ? ಇನ್ನೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ sensible ಆಗಿ ಸತ್ತಳೋ?,
ಬದ್ವಿದ್ದಾ! ನಿಂತಳೋ!?, ಅದಕ್ಕ ಬೇರೆ arrangement
ಮಾಡಿಧೇನೆ....ನಾರಾಯಣಾ !

ನಾರಾಯಣ :— (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಸ್ವಾಮಿ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಯಾವಾಗ ಕಾತೀಗೊರಡೋದು
(ವೆಂಕಮ್ಮನಿಗೆ) ಕೇಳು dear !

ನಾರಾಯಣ :—ಸ್ವಾಮಿ ಅವತ್ತೇ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಾ !....ಅನ್ನೂಲಗಳು ಒದಗ್ಗಿ
ಅನುಜ್ಞೇನೂ ಕೊಟು ತ-ತಕ್ಷಣವೇ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಸರಿ....ಹೋಗು (ನಾರಾಯಣ : ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)ಕೇಳು
dear ! ಇನ್ನೂರಿಂಗಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತಳೋ?,....ಬದ್ವಿದ್ದಾ!! ಇಲ್ಲೋ?,

ವಾರಣಾಸಿ ! return ticket ಇಲ್ಲಾ ! ... ಸಂಚಯನದವರಿಗೂ
ನಾರಾಯಣಾ ಅಲ್ಲೇ ಠಿಕಾಣೆ.... ಇನ್ನೂರೇ ತಿಂಗಳು dear !....

ವೆಂಕಮ್ಮ :—(ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ) ಅದೇನ್ನೂರಿಂಗ್ಯೋ,
ಅದನ್ನೂ ನೋಡ್ಬಿಟ್ಟೇ ಹೋಗ್ತೀನೆ.

[ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ.]

ರಾಮಣ್ಣ :—Oh my God !!ಅಲ್ಲಾ ? ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಾಂತ್ರಿಗೆ
playing off one against the otheroo
ಫಲಿಸುತ್ತೋ ಕಾಣೆ !!

[ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

————— : ೦ ; —————

ದೃಶ್ಯ : ನಾಲ್ಕನೆಯದು

ಸ್ಥಾನ :—ಪೂರ್ವವತ

[ವೆಂಕಮ್ಮನು ಕುಳಿತಿರುವಳು—ಬೋರನು ತರಕಾರಿಯ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.]

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ತರಕಾರಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ನಿಂಗಡಿಸೋ !

ಬೋರ :—ಯಜಮಾನ್ ರೇಳವುಳ್ಳವಾ ತರಕಾರಿನಾ ಮುಂದಿನ
ಕೋಣೆಗಿಡಬಾರದಂತಾ

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಯಾಕೋ ಕಾಣೆ ?

ಬೋರ :—ದಾರ್ಢರೂಮ್ (Drawing Room) ಅಂತೆ

ತರಕಾರಿ, ಅಡಿಗೆ ಬಾಬ್ಬು ಇಂವಿನ ಕೋಣೆಗೆ
ಇಟ್ಟೀಬೇಕೊಂದ್ರೂವ್ವಾ....ಯ.... ಯಜಮಾನ್ರು !

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಇಲ್ಲಿ ಬಾರೋ ! ನಾನ್ಯಾರೋ ?

ಬೋರ :—ಯಾಕ್ರವ್ವಾ ? . ಅಮ್ಮಾವರೂರವ್ವಾ !

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಯಾರೋ ಸಂಬಳ ಕೊಡೋರೂ ?

ಬೋರ ;—ಯಾಕ್ರವ್ವಾ ? ತಾವೇರವ್ವಾ !

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ನಿನಗೇ ಸಂಬ್ಬದ್ ಗಿಂಬ್ಬದ್ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿರೋದಾದ್ರೆ,
ಇಡ್ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಮುರೀಬೇಡ (Insistently) ಈ ಮನೆಗೆ
ಯಜಮಾನ್ರು ಒಬ್ಬ. ಅದ್ವಾನು ! ಅರ್ಥವೇನೋ ?

ಬೋರ : — ಉರುಪ್ಪಾ.

ವೆಂಕಮ್ಮ : — ಹಾಗಾದ್ರೆಡು ಕೆಳ್ಳಿ !

ಬೋರ : — [ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನಿಳಿಸಿ ತರ್ಪಾರಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವನು]

ವೆಂಕಮ್ಮ : — ಬಾಕಿ ಚಿಲೈಯೆಲ್ಲೋ ?

ಬೋರ : — ಇಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ರವ್ವಾ

[ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲಿಡುವನು]

ವೆಂಕಮ್ಮ : — ಸರಿ ... ಹೋಗು. [ಬೋರನು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು] [with
a far away look around] ನನ್ನ ಕೈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬೀಗದ ಕೈ
ಎಲ್ಲೇ ... ?

[ಹುಡುಕಲು ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು]

ರಾಮಣ್ಣ : — [ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಹಠಾತ್ತಾಗಿ] ಬೋರಾ !!!

ಬೋರ : — (ಓಡಿ ಬಂದು) ಬುದ್ದೀ !

ರಾಮಣ್ಣ : — ಇದೇನೋ ಇದೋ ?

ಬೋರ : — ಯಾಕ್ಕುದ್ದೀ ? ತರ್ಪಾರೀ ಬುದ್ದೀ !

ರಾಮಣ್ಣ : — ಕಣ್ಣಾಣುತ್ತೇ ?ಹಾಗಾದ್ರೆ ಕಿವೀನು ಕೇಳಿಸಾ
ಬಕುದು ! ಆ ಹೊತ್ತೇನ್ನೇಳ್ವೆ ನಿನಿಗೇ ?

ಬೋರ : — ತರ್ಪಾರೀ ಇಂದಿನ ಕೋಣೇ ಒಳ್ಳೆ ಇಡ್ಡೇಕೂ....ಅಂ....
ತಾ ಬುದ್ದೀ.

ರಾಮಣ್ಣ : — ಮತ್ಯಾಕೋ ಇಲ್ಲಿಥೇ ?

ಬೋರ :—ಯಜಮಾನನು.... .. ಇಡ ಬೈಯದು ...ಅಂ....ತಂದು ಬುದ್ದಿ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಇಡಬಾರದು ಅಂತ್ಯೇಳಿದ್ದೇನೆ ನಾನು ! ಇಡಬೈದು ಅಂತ್ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ರು? ಈ ಮನೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನಾನೋ ಯಜಮಾನನೂ ?

ಬೋರ :—ಒಬ್ಬರೇ ಒಬ್ಬರು ಬುದ್ದಿ ! ಅಮ್ಮಾವ್ರೇಳವರೆ.....ಅದೂ ತಾವೇ ...ಅಂತ.

ರಾಮಣ್ಣ :—[with great relief ; triumphantly] ಹಾಗಾದರೆ ಒಪ್ಪೊಂಡ್ರು....ನಾನ್ಮನೇಯಜಮಾನನೂಂತ !

ಬೋರ :—ಅಲ್ಲ ಬುದ್ದಿ !ತಾವೇತ್ತಾವೇ.....ಅಂತ.

ರಾಮಣ್ಣ :—I see ! There is only one master in the house and that is the mistress !! ಇನ್ ನನ್ನಾತ್ ಸುಳ್ಳಾಗ್ಗಿರೋಕೇ ಆ ಮುಂದಿನೈಟ್ಟಾಕಲ್ ನಾ, ಹಿತ್ತಿಲ್ ಬಾಗಲ್ ಗ್ವಾಕಿಸ್ ಬಿಡು.....ತೊಲಗು ! ನೀನ್ ನ್ ಕಣ್ಣಿ ದುರ್ಗೆ ಇರಬೇಡ !

[ಬೋರನ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

(collapsing into a chair) ...ಹೀಗೆ ಜವಾನೈದಿರ್ಗೆಲ್ಲಾ ಹೀಯಾಳ್ವೋಕೆ ಸುರುವು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಲ್ಲಾ !.....What about my position ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ marriageನಲ್ಲಿ

ಕಣ್ಣಿಡೋಕೆ ಅರಿಯದ ಕೂಸಾಗಿದ್ದು . awfully simple
 ಆಗಿದ್ದೋಳೂ ಈಗ... ..she has become simply
 awful! ಈ ಬಾಬತು ಗಾನಾ ಬೈಲಿಗೆ ಬಿತ್ತೋ ಬೋಳಿಸ್
 ದ್ದಾಗೇ ನನ್ನ reputationoo. I know what it is !
 She has non-entetised me ! ಈಗ್ಲೇ assert
 ಮಾಡಿಕೊಂಡನೋ ನನ್ನ positionನಾ, ಬದಿಕ್ಕೇ!....
 ಇಲಾದಿದ್ರೋ?, I shudder to think what
 may happen !. ... Oh ! Eight O'clock !.....
 still no coffee ! Good ... excuse !....ಲ್ಲೇ !!

[Sail in ವೆಂಕಮ್ಮ]

ರಾಮಣ್ಣ :—(ಕಿರುಚುತ್ತಾ) ಘಂಟೆ ಎಷ್ಟೇ...?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—(ಸ್ವಗತ) ಸರಿ ! ..ಬೆಳಕ್ಕರಿಯೊ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ
 ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೀಗೇಇನ್ನು ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೂರು ಮುರುದು
 ಬಿಡುತ್ತೋ ಎನೋ ಕಾಣೆ ...ಇದನ್ನೀಗ್ಲೇ ಅಡಗಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು !
 (ಪ್ರಕಾಶ) ...ಏನದಾ ಕೇಳಿದ್ದೂ ?

ರಾಮಣ್ಣ :—ಅಲ್ಲಘಂಟೆ...ಬೆ...ಎಷ್ಟುಗೂಂತ ಕೇಳಿದ್ದು.....

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ನನ್ನೇಳೇಪ್ರಯೋಜನ ? ನನಗ್ಗಡಿಯಾರ ಕೊಂಡ್ಯೋಡೋ
 ಯೋಗ್ಯತೆ ನಿಮಗೆ ಬಂದಾಗ ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಲ್ದೇನೋ ?.....ಗಜದ
 ಹಾಗೆ ತಾವ್ ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸರಪಳಿ ಹಾಕೊಂಡು ಜೇಬಿ
 ನಲ್ಲಿಟ್ಟೊಂಡು ನನ್ನ ಕೇಳುತ್ತೆ ಗಂಡಸು, ಘಂಟೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಘಂಟೇ.... ನನಗೊತ್ತೂ ...

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಕೇಳಿದಿರಾ ! ಇದೇನ್ ಅತಿ ಬುದ್ಧಿಯೋ ?....
ಹುಚ್ಚೋ ? ಗಂಡಸಿಗೇನ್ ಎರಡೂ ಒಂದೇ..... !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಅಲ್ಲಾಆ ಕಾಫೀಗ್ರಾಕಿಷ್ಟೆಯಿತ್ತು.....ಂತ....

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಕಾಫೀಗ್ರಾಕಿಷ್ಟೆಯಿತ್ತುತ್ತಾಯ್ತು ಅಂತ ಕೇಳೋಕೆ.....
ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನೇನೋ ?
.... ..ಲಾಯರಿ ಅಲ್ವೇ ಲಾಯರಿ !..... ಇಷ್ಟೊತ್ತೇನೂ ?
.... .. ಹಾಲ್ನೋನು ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬರ್ರಾನೋ
ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ !ಹಿಂದಿನಾರ್ತಿಗಳ ಲೆಖ್ಪಾನೂ ಬಾಕೀ
ಇಟ್ಟೊಂಡು, ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತಲು ಸರಸರಾಂತ ಬಂದು
ಸುರಿದ್ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗೋಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾಗುತ್ತೆ ? ನಿಮ್ಮ ಚಾಟೂಕ್ತಿ
ಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟೊಂಡು ಕುಣೀತೀರೋಕೆ ನನಗೆ
ಬಿಡುವಿಲ್ಲಾ ! ಕೆಲಸಗಳ್ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಿದ್ದಿವೆ !ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ !

[ಕಾಫಿ ಚೊಂಬು-ಲೋಟಗಳನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕುವಳು]

ರಾಮಣ್ಣ :—(ಕಾಫಿಯನ್ನು ಲೋಟಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗಿಸಿನೋಡಿ) ಏನೇಇದು....ಆ
....ಏನೇ ಇದು ಈ ಕಾಫಿ....ಬಣ್ಣಾ.....?

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಬಣ್ಣವೇನು, ಕಾಫಿ ಬಣ್ಣ ! ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳ್ಳಗೂ ಇರಬೇಕೂ,
ಕಾಫೀಂತಲೂ ಆಗಬೇಕುಲೊಂದ್ರೆಲ್ಲಾಗುತ್ತೆ !...ಏನು ಕಷಾಯಕ್ಕೆ
ಹಾಲೋ ಹಾಲಿಗೆ ಕಷಾಯನೋ ?....ಈಹೊತ್ತೇನ್ ಬಣ್ಣಾಂತ

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಿಟ್ಟೇ? ಆಹೋತ್ತು ಬೆಂಡೋಲೆನಾತೆತ್ತಿದಾಕ್ಷಣವೇ
 “ ಮಿಕ್ಕೋರ್ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ್ವಡೋಕೆ ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಾ
 ಕಾಸ್ತೆತ್ತು ಕೊಂಡ್ಕೊಂಡು ಯಾಕ್ತಗಲಿಸ್ಕೋಬೇಕ್ ಕಿವಿಗೇ?,
 ತನ್ ಕಿವಿಲಿರೋದು ತರಪಾಗಲೀ ಹರಳಾಗಲೀ ತಾನೋಡಿ
 ಸಂತೋಷ್ವಡೋಕೆ ಕಿವಿಲೇನೂ ಕಣ್ಣಿಡಲಿಲ್ಲಾ ಭಗವಂತಾ”ಂ
 ತಂದ್ರಲ್ಲಾ !.... ಈಗ ಅದೇ ಭಗವಂತಾ ಕಾಫಿ ಬಣ್ಣಾನೋಡಿ
 ಆನಂದ್ವಡೋಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊತ್ತಿಟ್ಟಿ
 ದಾನೇನೋ ! .. ಕ್ಕುಡ್ಡಿಲೀ ಅಂದ್ರೇ.....ಓಹೋ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಏ... ..terrible ಏ . ನಿನ್ನ tongueoo !

[ರಾಮಣ್ಣನು, ವೆಂಕಮ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಒಂದು ಗುಟುಕು ಕುಡಿದು,
 ಅದರ ರುಚಿಯನ್ನು ವದನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಸುವನು]

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಇದೇನು ! ...ಏನಿದು ಮೋರೆ ವಿಕಾರ ? ...ಕುಡಿಯೋದೇ
 ಕಾಫಿನೋ ಕೈಯೆಣ್ಣೇನೋ ?

ರಾಮಣ್ಣ :—ಅಲ್ಪಾಣೇ !ಕಹಿ ! ಸಕ್ಕರೆ ! ಸಿಹಿ....ಉಂ.

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಎಷ್ಟೊ ತ್ತೂಂತ ಎಗರಾಡಿದ್ದಾಯ್ತು. ಬಣ್ಣನೋಡಿ
 ಬಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾಯ್ತು. ಈಗ ಕಹಿ ...ಸಿಹಿ....ಅಂತ್ಯೇಳೋಕೇ....
 ನರ ಇದೆಯೇನೋ....ಗಂಡಸ್ಸೆ....ನಾಲ್ಕೇಲಿ.... ?

ರಾಮಣ್ಣ :—ಲೇಏ !!....ನನ್ನಾಲ್ಕೇಲಿ ನರವಿರೋದು ಹಾಗಿರಲೇಏ !
ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ brake ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೇನೇಏ !....
 What a metallic mouth ಏ ನಿಂದೂಲಾ.....?

ನೆಂಕಮ್ಮ:—ಇದೊಂದು ಜಾಣತನ ಗಂಡಸರ್ದು! ಚರ್ಚೆಗೆ ಮಾತು
ಹೊರಡದಿದ್ದೇ ಸರಿ .. ಇಂಗ್ಲೀಷು!....

[Exiting; to Bora]—ಬೋರಾ! ರಾಯರು ಕೋಣೆ
ಬಿಟ್ಟೋದಾಗ ಹೇಳೋ ನನಗೇ!

[ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ರಾಮಣ್ಣ:—Too lateಲು? Hಹಾಗಾರೆ too lateoo? ಈ
tigrassನ tame ಮಾಡೋದು ...too lateoo !"

[ರಾಮಣ್ಣನು ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಹೋದ ಕಡೆಯನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿ,
ನಂತರ ಹತಾಶನಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೇಜಿನಮೇಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವನು]

ದೃಶ್ಯ : ಐದನೆಯದು

ಸ್ಥಾನ :—ಅದೇ.

[ನಾರ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ತಂದ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು]

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ನಾರಾಯಣಾ ! ಈಳಿಗೆ ನುಣೆ ತಕ್ಕೊಂಡ್ಬಾರೋ

ಹಾಗೇನೇ ಒಂದಡಕ್ ನೊಳಗೆ ನೀರೂನೂ....

ನಾರಾಯಣ :—(ತರುವನು)

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ನಿನ್ನಾಫೀ ಅಂಗ್ಗೀಯಲ್ಲಾ ಯೆತ್ತಾಯ್ತೇನು ?

ನಾರಾಯಣ :—ಇಲ್ಲಮ್ಮ.

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಯಾಕೆ ? ಎಂಟ್ಟುಂಟ್ಯಾಗಿಲ್ಲೇನು ಇನ್ನೂ ?

ರಾಮಣ್ಣ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ನಾರಾಯಣಾ !

ನಾರಾಯಣ :—ಇದೋ ಬಂದೆ ಸ್ವಾಮಿ !

[ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಇದೇನ್ನಲಾಟ ಅಫೀಸು ರೂಂನಲ್ಲಿ ?

ನಾರಾಯಣ :—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಮ್ಮಾ ನಾಲಕ್ಕನಕ್ಕಾಫೀ ಅಗ್ಗೇಕಂತೆ.

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಗೊತ್ತು ! ವರುಷ್ಯಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದ ಸ್ನೇಹೋಪಚಾರಗೈಲ್ಲಾ

ಈ ಎಲೆಕ್ಷನ್ (election) ಕಾಲ ಬಂದ್ರೆ ಪುರು !

(Vote) ಮೋಟುಗಳ ಬೇಟೆಯೇನೋ ! ಹೀಗೆ ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟು

Carನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸ್ಕೊಂಡ್ಕೊಂಡು ಕಸುಕೊಂಡ ಮೋಟುಗಳಿಂದ

ಒಂದು ಕೌನ್ಸಿಲರ್ ಕೆಲಸವಿದ್ದಿದ್ದೇನ್ನಷ್ಟವೋ ಕಾಣೆ!
ಈಗನ್ನಿಷ್ಟವನ್ನಕ್ಕೆ ಪುಡಿ ತಂದೂ....

ನಾರಾಯಣ :—ಪುಡಿ ಇದೇಮ್ಮ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ!

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಪುಡಿ ಇದೆ ಗೊತ್ತು : ನಾಳೇ ಕಾಫೀಗೆ....
ಮನೇಗೆ. ನಿನ್ನಾಫೀ ಅಂಗ್ಲಿ ಎತ್ತದ್ದೊಳ್ಳೇ ಕೆಲಸವಾಯ್ತು.
ಆ ಸೋದಿಸಿದ್ದುಟ್ಟೇ ಮೇಲೆ ಒಂದನ್ನರಿ ಹಾಕಿದ ಪೌಡರ್ನ ಮರ್ಮೋ
ನೀರ್ನಲ್ಲಾಕಿ ತಿರಗ್ಗುರಿಸಿ ಸೋದ್ರಿ, ಒಂದಷ್ಟುಹಾಲ್ವಾಕಿ
ಹೋಗ್ಗುರಿ ! ಸಕ್ರ ಜಾಸ್ತಿ ಹಾಕು, ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗೋದಿಲ್ಲ.
ಇನ್ನಾಳೆಯಿಂದ ಆವತ್ತಾವತ್ತಾಕಿದ ಪುಡೀನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ಬಿಸಿಲ್ವಾಡೀಲಿಟ್ಟು ಡಬ್ಬಕ್ಕಾಕಿಡು,—ಮಾರನೇ ದಿನದ ಎಲೆಕ್ಷನ್
ಕಾಫೀಗೆ—ಈ ಮೋಟುಗಳ ಬೇಟೆ ನಿಲ್ಲೋವರೆಗೆ. (ನಾರಾಯಣನು
ಹೊರಡುತ್ತಿರಲು) ಇಲ್ಲಾ....ಈ ಮೋಟುಗ್ಗು ಸಂಪಾದನೋ
ವಿಜೃಂಭಣೇಲಿ ಮೈಮರ್ತೊಂದ್ವೇಳೆ ಊಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿದ್ರು
ನಿಲ್ಲಾರು; ಒಂದ್ವೇಳೆ ಅವರಿರೋಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಪ್ಪಕ್ಕೆಹಾಕು ಎಲಿಗೂ.
ಬಂದ ಸ್ನೇಹಿತರ್ಗೆಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣಕ್ಕೀಲ್ವಮಾರಾಧೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ
ಮೂರ್ಧಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮನೇ ಮಾರ್ಕೊಂಡ್ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲ
ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಕೈಜಾಚ್ಚಾ.... !

ನಾರಾಯಣ :—ದಪ್ಪಕ್ಕೆ ರಾಯರ ಮೈಗಾಗೋದಿಲ್ಲಮ್ಮಾ ?

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಗೊತ್ತು. ಅವರಿಗ್ಗಟ್ಟೋದೀ ಅಕ್ಕೀ ಹಾಕ್ಪೆಡು—ಅನ್ನಾ
ನ್ನೋಡಿ ಡಯಾಬಿಟಿಸ್ಸಾಂತ (Diabetes) ಹೇಳ್ಕೊಳ್ಳೋ
ಜಾಣ್ತನವಿದೆ ಅವರಿಗೆ.

ನಾರಾಯಣ :—(Hesitatingly) ತುಪ್ಪವುಮಾ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಎನ್ನುಪ್ಪವುಮಾ ?

ನಾರಾಯಣ :—ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಹ್ಯಾಗ್ಬಡಿಸೋದಮ್ಮ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ದೊಡ್ಡಿಳ್ಳೇಲಿಕಾಸಿತ್ತುವ್ವ ತುಂಬೊಂಡು ಅಂಗ್ಗಿ ತುಪ್ಪ ಡಕ್ಕಲ್ಲಿ
ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡೊಂಡು, ಮಿಳ್ಳೇದ್ರಾಯರಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ, ಮಿಕ್ಕೋರ್ಗ
ಡಕ್ಕಲ್ಲಿರೋದ್ಬಡಿಸು. ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಇದು
ರಾಯರು ಮೊದಲ್ಕಾತಿದ್ರೆ ;... ಮಂಕನ್ದಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಕಾತ್ರೇ,
ಅನ್ನದಲ್ಲೇ ಕಲ್ಪಾಕೈಡು.

ನಾರಾಯಣ :—ತರ್ಕಾರಿ ಕೊಂಚ್ಚಾಗಿಡೆಯಲ್ಲಮ್ಮ ?... .. ಇಷ್ಟುನಕ್ಕಾ
ಪಲ್ಕಕ್ಕೆ ?.....

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಹಯ್ಯಯ್ಯೋ ! ನಿನಗೆ ತಲೆಯೆಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿನ್ನೋದು ತುಂಬಿ
ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ ತುಳುಕಿ ಸುರೀತಿದೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ! ಯೋಚ್ಚೆ
ಎನೋ ? ಒಂದಿಷ್ಟುಲ್ಯಬೇರೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಒಂದಿಡಿ ಉಪ್ಪುಜಾಸ್ತಿ
ಹಾಕಿ ಬಂದೋರಿಗ್ಬಡ್ಡು ! . ತಿರಿಗಿ ಕೇಳಾರೇನೋ ನೋಡೋಣ !
ಇಷ್ಟುಟ್ಟಿ ತಿಳೇದಿದ್ದ ನಿನ್ನಾಣ್ಣನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕೀ ಹಾಕ್ಬೇಕು.
ಇನ್ನೋಗು !.... ತಿರಿಗೀ ಕಾಫೀ ಅಂತ್ಬಡಕೊಂಡಾರು.

ನಾರಾಯಣ :—(ಸ್ವಗತ) ಅಬ್ಬಬ್ಬ ! ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮಾವ್ರಲ್ಲೇ ಮಾಡ್ಬೇಕಾ
ಲಾಯಿರಾ ಕೆಲ್ಸ ! ವಾವಕ್ಕೇಗೆಷ್ಟುಅಗ್ಗೂಂತ ಲೆಖ್ಪಾ ಗೊತ್ತಿರೋ
ಈ ಯಮ್ಮ ಗಂಡ್ವಾಗ್ಬಟ್ಟಿದ್ರೆ ಕಾಡ್ವಾಲೇ ಅಬ್ಬೇ ಕಕ್ಷೆಗಾರು !!

[ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ವೆಂಕಮ್ಮ:—ಅಯ್ಯೋ ದೇವ್ರೇ! ಏನ್ದಣೇಬಿದ್ದ ನನ್ನ! ಹೀಗ್ಗಾನ್ ಕಾಸಿಕ್ಕಾಸ್ಕೂಡ್ತಾಕಿ ಈ ಹಾಳಂಸಾರಾನುದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಏನ್ಬಂದ್ಬಾಗಾಯ್ತು ನನಗೆ? ಈ ಕಾಲದ್ದೆಂಗಸ್ರ ಗತಿಯೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೇ! ತಕ್ಕಯಸ್ಸಿನ್ನಂಡ, ಮಕ್ಕೂ, ಬೇಕೂಂದ್ರೇ ಮಾವಳ್ಳೀ ಲ್ತಾನೆ, ಒಪ್ಪತೂಟ, ಕಡ್ಡೀ ಅಗಲಂಚಿನ ಸೀರೆ ದೀಪಾವಳಿಗೆ— ಕತ್ತಿಕ್ಕುರೀಮಣಿ!....ಇಲ್ಲಾ?—ಅನ್ನ-ಅಂತಸ್ತು-ಸೀರೆ-ಒಡ್ವೆ-ಈ ಹೆಂಗಸ್ರ ಚಪ್ಪ ತೀಸೋಬೇಕೂಂದ್ರೆ—ಮಾಸೆನೆರ್ದವನೆ ಮದವಣ್ಣಿತ್ತಿ ಆಗ್ಬೇಕು!! ಆದ್ರೆ ಹೆಂಗ್ಗೀನು-ಮನೆ ಮಾವಳ್ಳೀ ಲ್ತಾನೇ ಆಗ್ಲಿ—ವಾಲ್ಟೇಶ್ವರದಲ್ತಾನೇ ಆಗ್ಲಿ-ಮನೇ ತುಂಬಾ ಮಕ್ಕನ್ನಾಕ್ಕೊಂಡ್ವಂತೋಷ್ಪಡೋದಲ್ತೆ ಅವಳ್ಳುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾರ್ಥ! ನಾನ್ದೆಂಗ್ಗಾಗಿಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮುದ್ದಿಟ್ಟುಕೋಕೊಂಡ್ವಗೂ ಇಲ್ಲದ್ದೇಲಿ ಈ ಶನೀಗೆ ಏನಿದ್ರೆ ತಾನೆ ಏನು? (Snivelling) ಈಗ್ಗಂಪುಟ್ಟುನ್ನಾದ್ರೂ ನಮ್ಮಕ್ಕನ್ನಗನಿಗೆ ತಂದ್ವೊಂಡು ಮನೇಲೇ ಇಟ್ಟೊಂಡಿರೋಣಾಂದ್ರೆ ಆಯೋಚ್ಚೇಗೂ ಕಲ್ಬೀಳೋ ಹಾಗಿದೆ-ಈ ಮನೇ ಮುದ್ದಿ, ಕೆಂಚೂ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರೋ ಹಟಾ ನ್ನೋಡಿದ್ರೆ! ಕಿಟ್ಟುಗ್ಗ ಮುವತ್ತೈದ್ವಯಸ್ಸಾಗ್ತಾ ಬಂತು. ಅವನಿಗೂ ಇಷ್ಟಿಲ್ಲ-ಇವನ್ನ ನಿರ್ಬಂಧಪಡ್ತಿ ಚಿಕ್ಕಯಸ್ಸಿನ್ನುಡ್ಲೀ ನ್ಯಾಕ್ಬಲೀಕೊಡ್ಬೇಕೇ ಮುದಿಗೂಬೆಗಳ್ಳುಚ್ಚಾಟ ತೀಸೋಕೆ? ಬೇರೆ ಯೇನು-ನಾಗಮ್ಮನಾಸ್ತೀ ಎಲ್ಲಾ ಈ ಮನೆಗೆಳ್ಳೋಕೇ!!

[ಪ್ರವೇಶ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ]

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:—ಲೇ! ಏನ್ಮಾಡ್ತಿದ್ದೀಯಾ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—(half sneeringly).... ..ಕೂತ್ಕೊಂಡು ಬರೀಕ್ಕೆ ಬೀಸಿದೇನೆ.

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಅಲ್ಲಾ! ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಷ್ಟು ಪ್ರಸಂಗವೇ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಕಣ್ಣಿಟ್ಟೋಡೀ ತಿಳ್ಕೊಬೇಕಾದ್ವಿಷ್ಯಾನಾ ಬಾಯ್ಕಿಟ್ ಕೇಳಿದ್ರೇ ಪ್ರಾರಂಭೇ ಆಗುತ್ತೆ....ಪ್ರಸಂಗ !

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—(ಸ್ವಗತ) ಸರಿ....ಈ ಪಿಶಾಚೀ ಬಾಯ್ಕಿದ್ರಿ ಬದುಕೋ ರ್ಯಾರು ? (ಪ್ರಕಾಶ) ಆ ವಡ್ವೆಗಳ್ವಿಷ್ಯಾನೇನ್ಮಾಡಿಟ್ಟಧೀಯಾ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—(ತಿಳಿಯದಹಾಗೆ ನಟಿಸಿ) ಯಾವ್ವೊಡ್ವೆಗಳ್ವಿಷ್ಯಾ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಬೀಗಹಾಕಿಟ್ಟಧೀಯಾ ? ಚನ್ನಾಯ್ತು ! ಮದುವೇಗೆ. ಇನ್ನೆರ್ಡು ತಿಂಗ್ಳುಕೂಡ ಇಲ್ಲಾ ! ಈಗ್ಲೀ ಕೊಪ್ಪಿತಾನೆ ಮದ್ದೆ ಹೊತ್ಗೆ ಚಿಕ್ಕದ್ಮಾಡಿ ತರ್ಪುಮದು ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ಚಿಕ್ಕದ್ಮಾಡ್ವೊದು ! ಯಾಕೋಕಾಣೆ ! ನೀವ್ವೇಳೋದ್ ನನಗರ್ಥವಾಗ್ಲಿಲ್ಲ !

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—(ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಯಾಕ್ಕೆಕ್ಕದ್ಮಾಡ್ವೊದೇ ? ನಂಕೆಂಚೂ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೈಗಳ್ಗೆ ಸರಿಹೋಗೋದಕ್ಕೆ.... ..ಆ ಹೊತ್ತೇ ಹೇಳ್ಲಲ್ವೇ ನಾನು-ನಿನ್ನೆಂದ್ವೆದುರ್ದೇ ? ಅಕ್ಕಾಲೇನ್ ಕರ್ಮಾಂತಾ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—ನನ್ನಿವೀಗ್ವೀಳ್ವಿಲ್ವೇನೊ-ಆ ಹೊತ್ತೊಂದ್ವೇಳೆ ನಾನ್ನಿವ್ವೋ ಏನೋಕಾಣೆ....ಆದ್ರೆ ನನಗೀಗ್ಲೂ ಅರ್ಥವಾಗ್ಲಿಲ್ಲ-ನಂಕೆಂಚೂಗೂ-

ನಂ ಪುಟ್ಟುನ್ನಾಡೋ ಒಡ್ಡೆಗಳಿಗೂ ಇರೋ ಸಂಬಂಧ !
ಕಿಟ್ಟುಗೆ ಕೆಂಚೂನ್ತಂದ್ಕೊಂಡು ಮದ್ದೇ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದ್ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟ
ಅದ್ರೆ ಅವಳ್ಳಾಕೊಂಡ್ ನಲಾಡೋಕೆ ನಂ ಪುಟ್ಟುನ್ನಾಯಿ
ಒಡನೆಗಳಲ್ಲೊಂದು ತಿರುಸ್ಸೀಕೂಡಾ ವೆಟ್ಟೀಯಿಂದ್ಕೊರ
ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ !....ಈ ಮಾತ್ಪಂಡಿತ !

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—(hysterically) ಖಂಡಿತ ! ಖಂಡಿತ ! ಇದ್ಯಾರು
ಯಾರ್ಗತ್ತಾಡೋ ಮಾತು ! ನೀ....

ವೆಂಕಮ್ಮ :—(ಅಡ್ಡ ಮಾತನಾಡಿ) ಯಾರ್ಯಾರ್ಗತ್ತಾಡೋ ಮಾತೂಂತ
ತಿಳಿದೇ ನನ್ನೇಳ್ತೀರಾ ! ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಈಹೊತ್ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಹಸುಮಗೂಂತ
ಹೆದ್ರಿಸಿ ಹೇಳ್ಕೊಡ್ತೀರಾ ನನಗೆ ! ಪುಟ್ಟಾ ತಾಯಿಯಿಲ್ಲ ಮಗು
ವಾದಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆಹೇಳೋರ್ ಕೇಳೋರಿಲ್ಲಾಂತಂದ್ಕೊಂಡು
....ಅವಳ್ಳಾಯಿ ವಡ್ಡೆಗಳ್ಳ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ ಬೀದೀಲೋಗೋ
ಚಿಳ್ಳೆ ಪಿಳ್ಳೆಗಳ್ಳಿಲ್ಲಾ ಬಾಚ್ಕೊಡೋದೆ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—(ಚೇತುರಿಸುತ್ತಾ) ಏನಂದೆ ? ಯೋಗ್ರೆ ಇಲ್ಲ ಚಿಳ್ಳೆಪಿಳ್ಳೆ
ನೇನೇ ನಂಕೆಂಚೂ ! ಅವಳ್ಳೋಗ್ರೆ, ಅಂತಸ್ತುಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾದ್ರು
ನಿನ್ನಿದ್ದಿದ್ರೆ....ಮೊಡ್ಕೋಯ್ಯೋಚ್ಚೇನ ಇಷ್ಟುನಿರಾಕರಿಸ್ತಿದ್ದಿಯಾ
ನೀನು ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :—(Superciliously) ಹಾಗಷ್ಟೋಗ್ರೆ—ಅಂತಸ್ತು
ನಿನ್ನೆಂಚೂಗೆ ಇದ್ದಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರ್ಮನೇಯಿಂದ ಮೊಡ್ ಮೊಡ್

ನಗಗಳ್ಳಾ ಕೊಂಡ್ ಬಂದು....ನಿಗಿನಿಗಿನಿಗೀಂತ್ನ ಲೀಲಿ !.....
ಯಾರುಬೇಡಾಂದ್ರ ? ! ನಂಪುಟ್ಟ ! ಪಾಪ ! ತಾಯಿಇಲ್ಲದ್ದಗೂ !
ಅವಳ ತಾಯಿ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕಾದ್ರೂ ಇಟ್ಟೊಂಡಿರೋ ಒಂದೆರಡು
ಒಡ್ಡೇನ ಸುಲ್ಕೊಂಡದ್ರಿಂದ ಏನ್ಪಂದ್ವಾ ಗಾಯ್ತು ನಿಂ ಕೆಂಚೂಗೆ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:—ಈ ಮಹಾ ಪೊಡ್ವೆಯಿಂದೇನ್ಪಂದ್ವಾ ಗೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲಾ !
ಆದ್ರೆ ಮನೆ ಒಡ್ವೆಗ್ಗು ಮನೇಲೇ ಇದ್ದಾಳೋ ಸೊಸೇಗ್
ಕೊಡೋ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ವೇಹೊರ್ತು ಮನೇಬಿಟ್
ಮಾವನ್ನನೇಗ್ವೊಗ್ವಿಡೋ ಮಗಳಿಗಲ್ಲ ಕೊಡೋ ಪದ್ಧತಿ !

ವೆಂಕಮ್ಮ:—(With a sarcastic smile) ನೀವ್ವೇಳೋ
ನ್ಯಾಯಾ — ಕುಟುಂಬಲ್ಲಿ — ವಂಶಪರಂಪರೆಯಾಗ್ಬಂದಿರೋ
ಒಡ್ವೆಗಳ್ಳಾತು ! ಈಗ್ಗಿನ್ನಿಚ್ಚೇಗೆ ತಗಲ್ಕೊಂಡಿರೋ-ವಡ್ವೆಗ್ಗು—
ಪುಟ್ಟನ್ನಾಯಿಗೇ—ಅವತ್ತಂದೆ, ಗಂಡ, ಮಾವ ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ
ಅವಳ್ಳೇಲಿನಾಶೇಗ್ವಾಡ್ವೊಕ್ಕಿದ್ದು. ಅವು ತರುಸಾಗ್ಗೀ, ಹರಳಾಗ್ಗೀ
ಹಿತ್ತಾಳೆಯಾಗ್ಗೀ, ಭಂಗಾರ್ವಾಗ್ಗೀ—ಟೊಳ್ಳಾಗ್ಗೀ, ಗಟ್ಟಿಆಗ್ಗೀ—
ಹ್ಯಾಗಿದ್ದ್ರೂನೂವೆ, ಸಂತೋಷ್ವಿಂದ ತಾಯಿ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕಾಕ್ಕೊಳ್ಳೋ
ಮಗಳ್ಳೇ ಹೊರ್ತು..ದುರ್ಬಿಣೇ ಹಾಕೋಡಿ..ಒರೆಗಲ್ಲು ಲಿಕ್ಕೋಡಿ
.... ಅಂದಾಜ್ವಾಕ್ಕೋಡಿ ತೊಟ್ಟೊಂಡ್ವಳಿಯೋ ಸೊಸೆ
ಸೌತಿಯರ್ದಲ್ಲ ! ಹಯ್ಯೋ ! ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ನೀವೂ ನಾನೂ ಕಾದಾಡಿ
ಪ್ರಯೋಜ್ಞವೇನೂ ಇಲ್ಲಂದ್ರೆ.....ಮನೇಲಿ ಯಜಮಾನೋಬ್ಬಿ
ರೋವಾಗ ! ಅವರಿಷ್ಟ ಹ್ಯಾಗೋ ಹಾಗಾಗುತ್ತೆ.

ಓಬ್ಬಮ್ಮ :—ನಿನ್ನಂಥನೆ ಜಮಾನ್ನೆ ಬೇರೆ ಬಾಕೀ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ ನೀನು ?
 ನೀನೀ ಮನೇಹೊಸಲ್ಲಾಟದ ತಕ್ಷಣ್ಯೇ.. ಎನ್ನಂಕ್ಕೂದೀ ತೂದ್ಯೋ
 ಕಾಣೆ.... ನೀನ್ನೇಳ್ಪಾತ್ತೆ ಬದಲೇಳ್ವೆ ಬೆಪ್ಪಾಗೊಪ್ಪೊಳ್ವಾನೆ.....
 ನಿನ್ನೋಚ್ಚೆಗ್ಯೂ, ನಿನ್ನಿತೂರಿಗ್ಯೂ ಎಲ್ಲಾ ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾಂತಿ
 ಳ್ಳೊಂಡಿದ್ದೀಯೇನೋ?... ನಾ ಬೇಡಾ ಬೇಡಾಂತ್ಪಡುಕೊಂಡ್ರೂನಾ
 ಕಿಟ್ಟೊಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನುಗಲ್ಲ ತಂದೊಂಡದ್ ನಿನ್ನೊತ್ತಿಮಾಂತಾ
 ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಆ ಮದ್ದೇ ಈ ಮನೇಲ್ಪಾಗೂ
 ಇಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲ

ವಂಕಮ್ಮ :—(ಅಡ್ಡಮಾತನಾಡಿ) ಅವಳು ತಂದೊಳ್ಳೋ ಇಷ್ಟಿಲ್ಲೇನೋ!
 ಅವಳೊತ್ತೇಲಿ ಈ ಮನೇ ಭೋಗ್ಯಾಬಿಡಿಸ್ಸೊ
 ಳ್ಳೋಕ್ ನಂಮಣ್ಣೊಟಾಹಣ ಹುಳ್ಳಗಿರಿಲ್ಲಲ್ಲಾ !! ಈ
 ಮದ್ದೇ ತಾನೇ ಏನು? ನಿಮಗ್ಗೊಂಚೂ ಮೇಲಿರೋ
 ಮಮ್ಮೆ ವಿಶ್ವಾಸಗ್ಯೂ ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ? ಈಗ್ಗಿಮ್ಮಗನ್ನಿರೋ
 ಸಾಲಾನ್ರೀಸೋಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಣಾನ, ನಾಗಮ್ಮ ಕೆಂಚೂ
 ಹೆಗಲ್ರೀಲೈರ್ಸಿ ಹೊರ್ಸಿ ಕಳ್ಳೋದು ನಂಕೆಂಚು !
 ನಂಕೆಂಚೂಂತ ! ಬಿಡ್ಪಾಸಿಲೆ ಬರೀಕೈಬೀಸೊಂಥ್ಪಲೀ
 ಮನೇಗೇ ಆಗ್ಗೋಡ್ತೇನೆ (ಅಣಕಿಸುತ್ತಾ)
 ನಂ ಕೆಂಚೂ ನಂ ಕೆಂಚೂ ಅಂತ ಕುಣ್ಣೋಡ್ !

ಓಬ್ಬಮ್ಮ :—(in a loud whisper) ಸರಿ ! ಈ ಚಿತ್ರಾಂಗೀ
 ಜೊತೆಲ್ಲರ್ಚೆ ಮಾಡೋಕ್ ಚರ್ವದ ಬಾಯಿದ್ರೂ ಸಾಲ್ಲ !

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಚಿತ್ರಾಂಗಿ !....ಸರಿ ! ನಾನೊಬ್ಬ ಹುಚ್ಚು....ಹೆದ್ರಕೊಂಡ್
ಬದ್ದಿದೇನಲ್ಲ, ಈ ಹಲ್ವಿದ್ದ ಹದ್ದುಗಳ್ಳೆ ! ನನ್ನ

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ಹಲ್ವಿದ್ದದ್ದೂ ! ಯಾರ್ಲೇ ಹಲ್ವಿದ್ದದ್ದಂತೀಯಾ ?
ಇನ್ನೀ ಮನೇಲಮ್ಮನೈರಾದೇ ಕಳ್ಳೊಳ್ಳೋಕಿಂತಲ್ಲ ಭಾವೀಲ್ವಿದ್ದಾ
ಯೋದ್ದೇಲು—ರಾಮೂ ! ರಾಮೂ !

ರಾಮಣ್ಣ :—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಏನದು....ಬಂದೇ !

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಬಲ್ಲಿ ! ಬಲ್ಲಿ ! ಬಂದೇನ್ಮಾಡತ್ತೋ ನೋಡೋಣ !

ರಾಮಣ್ಣ :—(Precipitately) ಓಹೋ ! ಸರಿ ! ತಿರಿಗ್ಗುರು
ಮಾಡ್ಬಿಟ್ರಾ ಜಗ್ಗಾನ....ಅತ್ತೇನೂ ಸೊಸೇನೂ ! ಇದೇನ್ಮನೇನೋ
....ಇಲ್ಲ ...ಮಾರ್ಕಟ್ಟೋಕಾಣೆ....! ಈ ನಿಮ್ಮ ಗೃಹೀರೋಕಾದ್ರೂ
ಇನ್ನೊಂದವ್ತಾರಾನೆತ್ತಾದೇ ಜಗದೀಶ !....ಏನ್ನಗಳ ಇದು ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—(hysterically) ಹಲ್ವಿದ್ದದ್ದಂತ ಯಾರ್ನವಳಂದ
ದ್ದೇಳು ಕೇಳವಳ್ಳು

ನೆಂಕಮ್ಮ :—ಪಿಶಾಚಿ ಚಿತ್ರಾಂಗೀಂತಂದ್ವಾಗಿತ್ತು ಯಾರೋ
ಅವರ್ದ ನಾನಂದದ್ದೂ (ಬರೆದು) ಹೆಲ್ಲು—ಬದ್ದ—
ಹದ್ದಂತ

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :—ನೋಡ್ವಾತಿಗೂನೂ ನಿನ್ನೆದ್ರಿಗೇ ಬೈತಾಳೆ ನಾನಿನ್ನೀ
ಮನೇಲಿರೋದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ದೇಶಾಂತ್ರಕ್ಕೊರ
ಟ್ಟೋಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳ್ಳೆ ಕಳ್ಳೋತೇನೆ

ರಾಮಣ್ಣ :— (Loudly) ಲೇ....ದೊಡ್ಡೋರ್ನ....ಹಾಗನ್ನಹು
ದೇನೆ ?....ಎನೇ.....ದೊಡ್ಡೋರ್ನ....ಹಾಗನ್ನಹುದೇನೆ
(Then meekly gesticulating) ಲೇ ಹಾಗನ್ನಹು
ದೇನೆ....ದೊಡ್ಡೋರ್ನ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :— ಸರಿ ! ಸೇರಿಟ್ಟಾ ನೀವೂನೂ ! ಈ ಮನೇಲಿನ್ನೇನ್ನೆಲ್ಲ
ನಂಗೇ....ಬದ್ತಿ ! ಬದ್ತಿ ! ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಬದ್ತಿ ! ತಾಯಿನೂ....
ಮಗ್ನೂ.ಬೋರಾ ! ನನ್ನಂಕ್ಕೂ ಹಾಗ್ಗೇನೂ ಹೊರಗ್ಗಿಲ್ಲ
ಮೇಲಿಟ್ಟು ಒಂದ್ವಟ್ಟಾನ ಹೊಡ್ಕೊಂಬಾರೋ !

[ಬೋರನು ಬಂದು ಹೋಗುವನು]

ರಾಮಣ್ಣ :— ಹಯ್ಯಯ್ಯೋ....ನೀನೆಲ್ಲೋಗ್ಗೀಯೇ ನನ್ನಿಟ್ಟಿಟ್ಟು....?

ವೆಂಕಮ್ಮ :— ಬೇರೆಲ್ಲಿಗೆ ?....ನಂಮನೇಗೆ !....ಎನ್ನ ತೀಕೆಟ್ಟಿ ಮ್ಮನೇಗ್ಗಂದೇ
ನಿಿಕ್ಕೊಂಡ್ರೇನು....?

ರಾಮಣ್ಣ :— ಹಯ್ಯಯ್ಯೋ ನೀನಾಕೇ ಹೋಗ್ಬೇಕೇಗ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :— ಹೋಗ್ಬೇ ಬೇರೆನಿಧಿ ಈ ಮನೇಲ್ಲನೆ ?....ನಿಮ್ಮನ್ನ ಮದ್ದೇ
ಯಾಗ್ಬಂದಾಕ್ಷಣ....ಇವರ್ಮನೇಲಿರೊ ಮುದಿಗೂಬೆಗ್ಗ ಬೈಗಳ್ಳೇ
ಳ್ಳೊಂಡ್ವಿಬ್ಬಿ ಬೇರ್ಕೂಂತ್ಪದ್ವಿದೆಯೇ ನನ್ನಣೇಲಿ? ಅದ್ರಲ್ಲೂ
ಲಾಯ್ರಂತೆ ಇದು ! ಒಳ್ಳೇ ಲಾಯ್ರ ! ಒಂದ್ವಾತು.....
ಒಂದ್ವರ್ಚಿ.....ಒಂದ್ವಂವಾದ.....ಒಂದ್ವಾಗ್ವಾದಾ ಜರ
ಗ್ತಂದ್ರೆ, ಏನು ? ಎತ್ತ ? ಯಾರೇನ್ದೇಳಿದ್ರು ? ಮಾತೆತ್ಕಡಿ ?
ನ್ಯಾಯವೆತ್ಕಡೆಂತ ವಿಚಾರಿಸ್ಬೇ ಕೋಣೇಶ್ವರನಾಿಗೆ ಕೊನೇ

ಗ್ನುಗ್ನಿ, ಈ ಕಣ್ಣಿಗಿದ್ದವೋತದ ಕಿರಾಟಕ ಕಿವಿಕೊಟ್ಟೊಂಡ್ಲೆ,
ಮೇಲ್ವೀಳೋ ಮಂಕುಚ್ಚೀ ಗಂಡ್ಲು, ಲಾಯಿ ಕೆಲ್ಸ ಬೇರೆ ಮಾಡ
ತ್ತಂತೆ?...ಲಾಯಿ ಕೆಲ್ಸ!

ರಾಮಣ್ಣ :—ಹಯ್ಯೋ ! ಯೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸ್ತೇನೇ ! ವಿನೋಬಾನ್
ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳೇ....ವಿಚಾರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಫೈಸಲ್ ಮಾಡ್ತೇನೆ!
(aside) ಒಳ್ಳೇ ಮರಣ ಸಂಕೃತ! (to Bora who
is bringing the trunk and bed) ಲೋ !
ತಿರಿಗೊಳಕ್ತ ಕೊಂಡ್ಲೋಗೋ ಮಂಕು !

ವೆಂಕಮ್ಮ :— (to Bora) ಹೊರಗಿಡೋ ಹುಚ್ಚು !

ಬೋರ :— (aside) ಒಳ್ಳೇ ಕಾಟಕ್ತಗಲೊಂಡ್ಲಲ್ಲಾ ! ಒಳ್ಳೆಟ್ರೊ
ಜಗ್ಗ ! ಒರಗಿಟ್ರೊ ಜಗ್ಗ ! ಸರಿ ! ನರಸಿಂದೇವ್ರಿಟ್ರೊಗೆ
ಒಸಲ್ವೇಲಿಟ್ ಬಿಡ್ತೀನೀ ಕಾಣಪ್ಪ ; (Placing the
trunk and the bed on the door step) ನಮ್ಮ
ನೇಲಿ ನಮ್ಮವ್ವನ ಬೈದ್ಗೀದೊ ನನ್ನೆಂಡ್ರು.....ಅಪ್ಪಲ್ಸ
ಬಿಡ್ತಿದ್ದೆ ನನ್ನೆಂಡ್ರುನಾ.....ಈ ಮನೆಗಾನ್ನಾಯ ಅಂಗಲ್ಲ.
ಕಾಪೀ ಕುಡ್ಲೋದು.....ಕಾದಾಡೋದು.....ಕಾದಾಡೋದು
.....ಕಾಪೀ ಕುಡ್ಲೋದು.

ರಾಮಣ್ಣ :— ಲೇ....ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿನ್ನಿಷ್ಟದ್ವೈಕಾರ ಫೈಸಲ್ ಮಾಡ್ತೇನೇಂತಾ
ತೊಟ್ಟೀಲಿನ್ನಾ ಕೋಪ್ತೇನೆ ನಿನ್ನೆ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ:— (Coyly) ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗಿ....ವಿಚಾರಿಸಿ.....ಏನು
ಫೈಸಲ್ಪಾಡ್ತೀರೋ....ನೋಡ್ಬಿಟ್ಟೋಗ್ರೇನದ್ದು ನು!

ರಾಮಣ್ಣ:— (approaching his mother) ಅಮ್ಮ! ಯಾವ
ಮಾತಿನೈಲಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀಜಗ್ಗ? ಜಗಳ್ಳೇನು....ವಾಗ್ವಾದಾ....
ಅಲ್ಲಾ....ಸಂಭಾಷಣೆ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:— ನಂಗೂ ಅವಳಿಗೂ ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಜಗಳ ಯಾವ್ಮಾತಿನೈಲೆ
ಷುರುವಾಗೋದು ?—ಈ ಮನೇ ಹಾಳಾಗಿ ಅವಳಿಂದ ಕಾಡ್ವಾ
ಲಾಗೋ ಮಾತಿನೈಲೆ— ಈವತ್ತಿನಲ್ಲಾದಾಟ ಕಿಟ್ಟು ಹೆಂಡ್ತಿ
ಒಡ್ಡೆಗಳ್ಳೇಲ್ಬಂದದ್ದುಚಿಕ್ಕದ್ಮಾಡಿ ಕೆಂಚೂ ಬಂದಾಗ
ಅವಳ್ಳೈಗೂ ಕುತ್ತಿಗ್ಗೂ ಸರಿಮಾಡಿಟ್ಟರೋದೂಂತ ಅವತ್ತೇ
ಒಪ್ಪೊಂಡೈಲ್ವೇ ನೀನೂ ?

ರಾಮಣ್ಣ:— ಹೌದೂ ?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:— ಈಗ್ಗೆಳವಳ್ಳ....ಅ ಒಡವೆಗಳ್ಳ ಕೆಂಚೂಕ್ಕೊಡೋದಾದೈ
ಒಂದ್ತಿರುಪ್ಪೇ ಕೂಡಾ ಹೊರಕ್ಕೊಡೋದಿಲ್ವಂತೆ.....
ಪುಟ್ಟಾ.....

ರಾಮಣ್ಣ:— ನಂಪುಟ್ಟಾ.....?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:— ನಂಪುಟ್ಟಾ ಹೌದು—ಆದ್ರೆ ಮರೀಬೇಡ—ನಿನ್ನೆಂಡ್ತಿ ಅಣ್ಣ
ನೊಮ್ಮಗಲೂ ಹೌದೂ. ಪುಟ್ಟಾಗೆ ಅನಳ್ತಾಯಿ ಒಡ್ಡೆ ಅವ
ಳಿಗೇ ಇಟ್ಟರ್ಬೇಕಂತೇ.....ಇದರರ್ಥ ನಿನಗೊತ್ತಿಲ್ವಲ್ಲಾ.....

ಹೇಳ್ತೀನೈಳು. ಇವಳಿಗೆ ನಾವು ಸಂಕೇಚೂನ್ತಂದೊಳ್ಳೋ
 ದ್ರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೊದ್ದೇ ಇಷ್ಟಿಲ್ಲಾ.....ಈ ಒಡ್ವೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೇ
 ಇಟ್ಟೊಂಡಿದ್ದು.....ನಂಪುಟ್ಟಾನ..... ಅವಳಕ್ಕನ್ನಗನಿಗೆ
 ತಂದೊಂಡು....ಆ ಒಡ್ವೆಗಳನ್ನ.....ನಮನೇನೂ ನುಂಕೊಂ
 ಡೊಗ್ಗೇಕೂಂತ್ಬಂದಿರೋ ಮಾರಿ, ಇವಳು! ನಾನೋ....ಈವ
 ತ್ತಿದ್ದು ನಾಳೇ ಸಾಯೋ ಮುದ್ದಿ....ಭದ್ರ! ಭದ್ರ! ಭದ್ರ! ಅವಳೋ
 ನಂಕುಟುಂಬಕ್ಕಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿಟ್ಟೋಗೋಕ್ಕಂದಿರೋ ಕುಲಕಳಂಕಿ!.....
 ಜೋಕೆ! ಜೋಕೆ! ಜೋಕೆ!! ನಿನಗ್ಗಂಡಸ್ತನಾ ಏನಾದ್ರೂ
 ಅವಳು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಕೀಗೀಕೀ ಇಟ್ಟಿದೋ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ.....
 ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಆ ಒಡ್ವೆಗಳನ್ನ ಹೊರಕ್ಕೆಗ್ಗು.....ಚಿಕ್ಕದ್ದಾಡ್ತಿ....
 ಕೆಂಚೂ ಕೈಗ್ಗಾಕೈಟ್ಟು..... ಆಮೇಲೇಳೊಟಕ್ಕೆ !

ರಾಮಣ್ಣ :—My God!.....This is serious....!....

ವೆಂಕಮ್ಮ:— ಸರಿ....ಇವರ ಮೈಗಾಡೂ, ಮುಖಸಪ್ಪಗ್ಗಾಡೊಂಡು
 serious ಅಂಬೋ ಸೂಚ್ಚೇನೂ ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ? ಸೇರ್ಬಿಟ್ಟ
 ತ್ತುಡೆ! ಅಬ್ಬ!....ಹಣ, ಒಡ್ವೆಗಳಿರ್ಲಿ! ಒಂದ್ವಾಸು....ಒಂದ್ವಿಡ್ವಾ
 ಸಿನ್ನಾಭಾಯೆತ್ತಡೇನೋ ಅತ್ತಡೇ ಸೇರ್ಬಿಡೋದು, ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ
 ಮತಾಕೂಡಾಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟು! ಈಗೀಮುದ್ದೀ ಮಾತ್ರೆಳೊಂಡು ಒಡ್ವೆ
 ಗಳನ್ನ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದಿಡೊಂದ್ರೆ ಏನ್ನಾಡೋದೂ?....ಸರಿ!....ನಾನೂ
 ಅದೇ ತಂತೀನಿರೀಟದ್ರೆ ತಾನೇ ತಿರಿಗ್ಬರ್ತಾರೆ ಹದಕ್ಕೆ.....!
 (looking coyly) ಇಲ್ಲನ್ನೀಂದ್ರೆ !

(Ramanna approaches Venkamma)

ನೆಂಕಮ್ಮ:-- (in an irritatingly low tone) ಏನು !
 ಯಾರನ್ ಬೆದರಿಸ್ತೀರಿ? ನನ್ನ ನ್ವಜ್ಜೇಂತ ತಿಳೊಂಡಾ?...ಇಲ್ಲ
 ನೀವುಚ್ಚಿ?...ಈಗ ಈಮನೆಗೆ ನೀವೂ ನಾನೂ ಶಾಶ್ವತವೋ ?
 ಇಲ್ಲಾ “ಈ ಹೊತ್ತಿದ್ದು....ನಾಳೇಸಾಯೋ ಮುದ್ದೀ ನಾನೂ”ಂತ
 ತಾನೇ ಒಪ್ಪೊಳ್ಳೊ ಆ ಮುದ್ದೀ ಶಾಶ್ವತೋ ! ಈಗೇನ್ನಮ್ಮ
 ನಾಗತ್ತೆ ಗತಿಗೆಟ್ಟರೋದು,...ಅವರ್ಕೆಂಚೂ ಒಡ್ವೆಯೋಚ್ಚಿ
 ನಾವ್ವಾಡ್ವೇಕಾದ್ದಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲಿರೋ ಕಾಲ್ಕುತ್ರಿಬಾನ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಅಂದಿಲು
 ಮುಕ್ಕಾಲ್ ಮೂಗ್ತಿ ನಾನೇ ಹಾಕ್ಕೋತೇನೇಂದ್ರೆ ನಿನ್ನೋಗ್ಯತೆ
 ಪ್ರಕಾರ ಹಾಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಒಡ್ವೆಗಳ್ನಂತ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ತೆಪ್ಪನೆ
 ಇದ್ದಿಡ್ತಾಳೆ ! ಈ ಮನೆ ಸಾಲಾತೀರ್ಸೋ ಯೋಚ್ಚೇಲಿರೋ
 ನನ್ನೆಯಲಿ ಸದ್ಯ ಒಡ್ವೆ ಮಾಡ್ವೋದೆಲ್ಲಾಗುತ್ತೆ ? ನಮ್ ಮನೆ
 ಲಿರೋ ವಡ್ವೆ ಅಷ್ಟ್ರಲ್ಲೇ ಇಥೆ....ಇರೋ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ, ಪುಟ್ಟಾ
 ನ್ತಾಯಾದು ಪುಟ್ಟಾಗೇಂತ ಇಟ್ಟಿದೇನೇ ಅಂದ್ರೆ....ಲಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿ
 ಅವು ;...ಅವಳಮುದ್ದಗೂ ಕೆಂಚೂ;... ಅವರ್ಮನೇ ಕೊನೇ
 ಮದ್ವೆ ಇದು ; ಕೆಂಚೂ ಮುಖ ಮೈ ಕೈ ತುಂಬಾ ಒಡ್ವೆಗಳ್ಳ ಆ
 ಯೋಗ್ಯತೆಪ್ರಕಾರ ಹೊರಿಸ್ಕಳಿಸ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮನೇಗ್ ಆ ಒಡ್ವೆಗ್ಳಾ
 ಆಯ್ತು ! ಈಗಿರೋ ಒಡ್ವೆಗ್ಳಾ ಆಯ್ತು ! ಹೀಗ್ನಮ್ಮನೇ
 ಗೊಂದಕ್ಕೆ ಎರಡೆಟ್ಟು ಒಡ್ವೆ ಇದ್ರೆ ಒಗರೇನು ? ಮನೇಗೆ
 ಮುಂದಕ್ಕೆ ಯಾವದ್ದಾಭಾಂಬೋ ಮುಂದ್ವೋಚ್ಚಿ ಇಲ್ಲೆ
 ಮಾತಾಡೋ ಮುದಿಗಾಬೇ ಮಾತುಗಳಿಗೊಪ್ಪೊಂಡು

ನಿಂತಿಥೀರಲ್ಲಾ ನಾನೂ ಒಬ್ಬಂಡ್ಲಾಂತ !.....ಅದಲ್ವೇ
ನನಗಾಶ್ಚರ್ಯ !!

ರಾಮಣ್ಣ :— ಮನೇಗೆ two sets of jewels ! (face lights
up). ಲೇ! ನಿನ್ Logicಲೂ Cogent ಆಗಿದೆಯೇ !

ವೆಂಕಮ್ಮ :— (Smiling aside) ಜುಟ್ಟಿಕ್ಕಿರೋವಾಗ್ಲೆ ಜಗ್ಗಿಸಿ
ಬಿಡಬೇಕು ! (ಪ್ರಕಾಶ) ಕೋಜೆಂಬೋ ಗೀಜೆಂಬೋ,
ಅದಿಲ್ಲೇಳೇ ಪ್ರಯೋಜ್ಞ ! ಅಲ್ಲೋಗ್ಲೆ ದರ್ಡೆಹೇಳಿ....ಮಾತೂ
ಚರ್ಚೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಕೂ.....ಇನ್ನಾಸ್ತೀ ಮಾತಾಡಿದ್ರೆ ಆಕೆ ಮೈಗೆ
ಆಗೋದಿಲ್ಲಾಂತ ಹೇಳಿ !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಅಮ್ಮೋಪ್ಪಲ್ಲಿಥಾಳೆಯೇ!! ಅದೆಲ್ಲಾ diplomatic ಆಗಿ
ನಿಲ್ಲಿಪ್ತೇನೆ!....ಲೇ !

ವೆಂಕಮ್ಮ :— ಈಗೇನ್ಬಂತು ? !

ರಾಮಣ್ಣ :—ಈಗ್ಲಾದ್ರೂ ನಿನ್ನಂಕೂ ಹಾಸ್ಟೇ ತಿರಿಗೊಳಕ್ಕೋಗ್
ಬಹುದೇನೆ ?

ವೆಂಕಮ್ಮ :— (looking fascinatingly at him) ಹೂಂ!

ರಾಮಣ್ಣ :— (to Bora) ಒಳಗಿಡೋ ತೆಗೆದೂ !

(Bora does not move)

ರಾಮಣ್ಣ :— (appealingly to Venkamma) ಲೇ....!

ನೆಂಕಮ್ಮ:— (to Bora) ತಗೊಂಡ್ಲೋಗೋ ತಿರಿಗೊಳ್ಗೆ !

ಬೋರ:— (taking things back) ಈ ಮನೇ ಚೀಪ್ಪೋರ್ಟೀ
ಳೋವರ್ಗೂ ಕದ್ಲೋಕಾಗಾಕಿಲ್ಲ ಒಂದೆಜ್ಜೇನೂ. (Exit)

ರಾಮಣ್ಣ:— (aside) ಈಗಮ್ಮನ್ನ approach ಮಾಡೋದ್ವ್ಯಾಗಿ ?
ಈಗವಳ disposition ನೋ chronically choleric
..... (ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಯೋಚಿಸುವನು) ಸರಿ....ಗೊತ್ತೇ
ಇದೆ; Last resourceಲು.....religion.....
philosophy.....good old platitudesಲು.....
.....(approaching Subbamma gradually)
ಅಮ್ಮಾ !..... ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರೋ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ
ವಸ್ತುಗ್ಯೂ ನಶ್ವರವಾಗಿರೋವಾಗ.... ಈ ಕೇವಲ ರಕ್ತಮಾಂಸ
ಮಯವಾದ ಈ ಮನುಷ್ಯದೇಹಾಂಬೋ ಈ ಮೃತ್ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಿರಾಭಿಮಾನಾನಿಟ್ಟೊಂಡು ಹೀಗೆ ಮನೆ ಬಾಕ್ಲ....
ಒಡ್ವೆ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಬಿಡ್ವಾಸಾಂತ, ವಯಸ್ಸುರೂ
ಜ್ಞಾನಿಗ್ಯೂ ಆದ ನಾವು ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಕಾದಾಡೋದು ಉಚಿತ್ತೇ
ನಮ್ಮಾ....?

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:— (Opens her mouth wide ; dumb-struck
for a while) ಇದೇನ್ನಂತೀಗ !

ರಾಮಣ್ಣ:— ಏನೋ ಆ ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಥ ಕೊಟ್ಟ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ
ವಯಸ್ಸು ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಕಾಲು ಕ್ರಮೇಣ

to Venkamma) ಅಲ್ಲಿಂತಿಧಾಳೋಡು, ಆ ಮಾರಿ !
 ಇನ್ನಿದಕ್ಕೇಲೆ ನಿನ್ನಂಸಾರ್ದ ಗೋಜಿಗೆ ನಾ ಬಂದ್ರೆ
 ಕೇಳು (holding both hands aloft) ಗಂಡು
 ಮಕ್ಕಳು ಹೆರೋ ತಾಯಿಗ್ಗು ಹಣೇಬರ್ಹವೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ
 ಹೊಟ್ಟೇಲ್ಲುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಿಂದ ಇದೇ ಅ ವ ರ ಗ್ಗು ಲ ! (ಗದ್ದದ
 ಸ್ವರದಿಂದ) ಒಂಭತ್ತಿಂಗ್ಗು ಹೊತ್ತು ಹೆತ್ತು ಎದೆ
 ಹಾ ಲೋ ಟ್ಟು ತನ್ನಾಣ್ಣಕಿಂತಲ್ಲ ಜಾಸ್ತಿ ಆಶೆ
 ಇಟ್ಟೊಂಡು ಸಾಕೋದು ! ಯಾಕೆ ? ಯಾಕೆ ?
 ಅವದೊಡ್ಡೋರಾಗುತ್ತಾನೂ ಇಂಥ (pointing to
 Venkamma) ಅಣ್ಣಮ್ಮಗಳಿಗಾಹುತಿ ಅಪ್ಪೋಕೆ !
 ಇನ್ನಾಕ್ಕನಗೀ ಇಹಲೋಕದ್ದಲಗ್ಯಾ !
 (ವಕ್ರವಾಗಿ ಗೋಳಾಡುವಳು)

(ಒಳಗೆ— ಯಜಮಾನ್ರಿಧಾರಿಯೇ ಮನೇಲಿ ?)

ನೆಂಕಮ್ಮ :—(looking at the door) ಯಾರೋ ಬಂದ್ವಾಗಿದೆ!
 (to husband) ಹಯ್ಯೋ ! ಇನ್ನೀ ಪ್ರಲಾಪಸಾಕು,
 ಅಡಗಿಸ್ಸೋ ಅನ್ನೀಂದ್ರೇ ! ಇ ದೇ ನ್ನಾ ಚಿ ಗ್ಗೇ ಡು !
 ಮನೇಗ್ಬಂದಿರೋವ್ರೇನ್ನಿಳ್ಳೊಂಡಾರು ? ಯಾ ರಾ ದ ರೂ
 ಸತ್ತರೊಂದೊಂಡಾರು !

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ :— ಅಂದ್ಯೊಳ್ಳೇ ! ಇಲ್ಲದ್ದೇನಂದೊಂಡಾರೂ - ನನಗಿನ್ನೀ
 ಮನೇಲಿಲ್ಲಾ ಸತ್ತಾ ಗ್ತಾನೇ....

[ಒಳಗೆ—ರಾಮಣ್ಣೋರಿಧಾರೇನು, ಯಜಮಾನನೂ ! ಯಜಮಾನಿ
ಧಾರೇನು, ರಾಮಣ್ಣೋರು?]

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ:— ಯಾರೋ ಕಾಣೆ - ಬಡ್ಕೊಂಡಿಧಾನೆ ಬಾ ಕ್ಲಲ್ಲಿ
ಯಜ್ಞಾನ್ತು ರಾಮಣ್ಣೋರು ! ರಾಮಣ್ಣೋರು
ಯಜ್ಞಾನ್ತಂತು ಯಾರೋ ಕಾಣೆ ಈ ಮನೇ
ಗುಟ್ಟವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ! ಪಾಪ ! ಈ ಯಜಮಾನನೇ ಆ
ರಾಮಣ್ಣಂದೂಂತ ತಿಳೊಂಡಿಧಾನೇ ಆ ಮೂಢ !....ಸರಿ !
ಆಫೀಸ್ರಮ್ಮ ಎಳೊಂಡೊಡಿಗ ಕುರ್ಚಿ ಮೇಲೆ ಲೂಡ್ಸಿ -
ಬೋಲ್ಸಿದ್ದಿನ್ನಿಸೇನವಳ ತುಟೆಗ್ಗಲಿಸಿ (ವೆಂಕಮ್ಮನನ್ನು
ಸೂಚಿಸಿ) ತೋರ್ಸು ! ಮನೇ ಯಜಮಾನನನ್ನ ! ಮೂಢಾ !
ಮೂಢಾ !

[ತೆರೆ]

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ

ತಪ್ಪದೆ

ಓದಬೇಕಾದ ಪುಸ್ತಕ

“ಪ್ರೀತಿ ಕಿಟ್ಟಿ”

ಬೆಲೆ ರೂ. ೧-೧೨-೦

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ನಾಥನ - ಸನ್

(ಕೊಡಗಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ಸ್)

ಗುಂಡೋಪಂತರ ಬೀದಿ

— —

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ.

ಗುಂಡೂರಾಯನ ಗುಳಿಗೆಗಳು

!Are you suffering from . ?
? ಅನಿವಾರ್ಯ ?

Domestic quarrels ?
Henpeckedness ?
Melancholia ?
Title-position-avidity ?
Dowry Blackmail ?
Priest Blackmail ?
Staleness of Urban Life ?
A Public Spirited Spouse ?
A frail feeble Son ?
An oversuccessful son ?
A sponging son-in-law ?
Goody goody puranic
play ?
Greed of pelf & comfort ?
ಮತ್ತು

! Then treat with !
● ! ಔಷಧಿ !

- ಹೋಂ ರೂಲು
- ವೈದ್ಯನ ವ್ಯಾಧಿ
- ಬಂದ್ವಾಳ್ವಿಲ್ಲದ ಬಡಾಯಿ
- ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಹುತ್ತ
- ತಾಳೀಕಟ್ಟೋಕ್ಕೋಲಿನೇ
- ಬಹಿಷ್ಕಾರ
- ತಾನರೆಕೆರೆ
- ಅಮ್ಮಾವ್ರಗಂಡ
- ಪೋಲೀ ಕಿಟ್ಟೀ
- ಟೊಳ್ಳು ಗಟ್ಟಿ—ಭಾಗ I
- ಸತ್ತವನ ಸಂತಾಪ
- ಶೂರ್ಪನಖ
- ಅನುಕೂಲಕ್ಕೊಬ್ಬಣ್ಣ-
ಗಂಡಸ್ತುತ್ರಿ

CONSULT
MADHAVASONS

KODAGI BUILDINGS, BANGALORE CITY.

